

2018

Informacja o stanie sanitarnym i sytuacji epidemiologicznej Powiatu białostockiego

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ochrona zdrowia ludzkiego przed wpływem czynników szkodliwych lub uciążliwych, w tym głównie profilaktyka chorób zakaźnych i zawodowych. Realizacja powyższego odbywa się poprzez prowadzenie systematycznego nadzoru nad:

warunkami higieny środowiska

przestrzeganiem zasad profilaktyki chorób zakaźnych i zwalczaniem zakażeń

warunkami higieny pracy w zakładach pracy

warunkami zdrowotnymi żywności i żywienia

warunkami higieny nauczania i wychowania w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych

przestrzeganiem zasad chemicznego bezpieczeństwa zdrowotnego przez producentów, importerów, wprowadzających do obrotu i stosujących substancje chemiczne niebezpieczne i ich mieszaniny

przestrzeganiem zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych

oraz :

inicjowanie , organizowanie, prowadzenie, koordynowanie działań z zakresu promocji zdrowia i zdrowotnego stylu życia w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań prozdrowotnych.

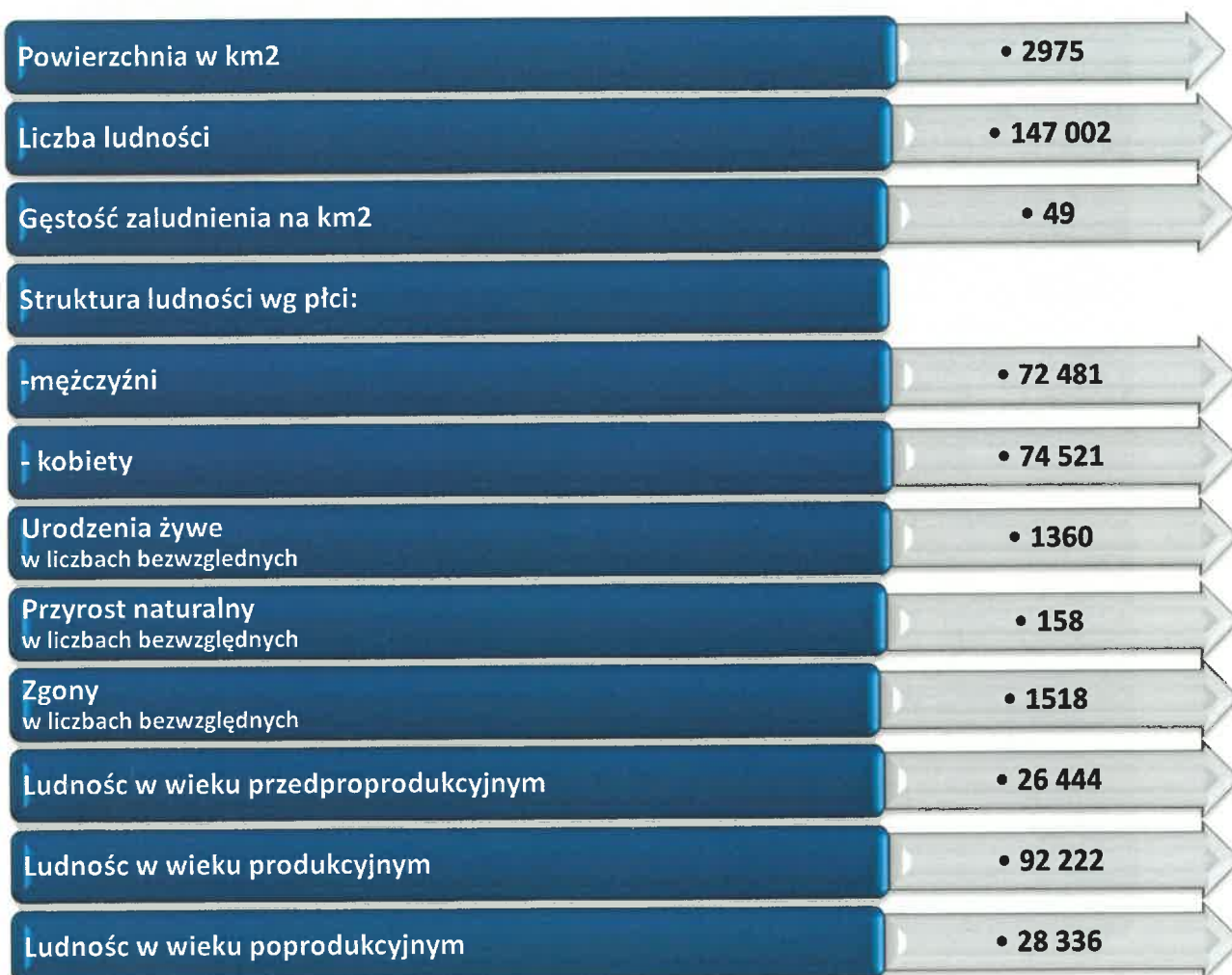
Celem działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest eliminowanie lub ograniczanie zagrożeń zdrowotnych występujących w wymienionych wyżej obszarach. Kluczowe znaczenie mają te zagrożenia dla zdrowia, które związane są z powszechną i długotrwałą ekspozycją człowieka na ich oddziaływanie.

Zagrożenia te mogą być powodowane przez :

- drobnoustroje chorobotwórcze będące patogenami ludzkimi
- nieodpowiedni poziom higieny w różnych grupach społecznych
- niewłaściwą jakość żywności, jej zanieczyszczenie chemiczne i mikrobiologiczne, sposób żywienia poszczególnych grup ludności
- czynniki fizyczne, chemiczne, biologiczne i wynikające ze sposobu wykonywania pracy w środowisku pracy
- nieodpowiednie warunki środowiska nauczania, wychowania i wypoczynku dzieci i młodzieży
- niewłaściwą jakość wody wykorzystywanej do picia i na potrzeby gospodarcze
- niewłaściwy sposób gromadzenia i utylizacji odpadów stałych i płynnych
- niebezpieczne substancje i mieszaniny chemiczne, w tym substancje psychoaktywne

Przedstawione materiały obrazują stan sanitarny powiatu Białostockiego za rok 2018 w porównaniu z sytuacją w roku poprzednim. Przedstawiono także działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej podejmowane w analizowanym okresie w celu eliminacji lub ograniczenia określonych zagrożeń zdrowotnych wymienionych na wstępie.

**Dane demograficzne powiatu białostockiego
na dzień 31 grudnia 2017**

Źródło: Urząd Statystyczny w Białymstoku

I. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA POWIATU BIAŁOSTOCKIEGO W ROKU 2018

1. Choroby szerzące się drogą pokarmową

W okresie sprawozdawczym za 2018 odnotowano minimalny spadek liczby przypadków w porównaniu do roku 2017 zachorowań na **salmonelozę** (2017r-29, 2018r-28). Zachorowania były przede wszystkim spowodowane nieprzestrzeganiem podstawowych zasad higieny oraz brakiem znajomości norm przechowywania żywności oraz jej ochrony przed zanieczyszczeniem mikrobiologicznym.

Od lat problemem są biegunki i zakażenia jelitowe o nieustalonej etiologii. W 2018r. w stosunku do roku 2017 ilość zachorowań na **wirusowe zakażenia jelitowe** zmniejszyła się (2017r.- 356, 2018r-321). Liczba przypadków **wirusowego zakażenia jelitowego u dzieci do lat 2** minimalnie zmalała z 178 w roku 2017 do 163 w 2018r. Zaobserwowano również spadek zgłoszonych **biegunek u dzieci do lat 2** o nieokreślonej etiologii w stosunku do zgłoszeń w roku 2017 (2017r-53, 2018r-50).

W roku 2018 podobnie jak w roku 2017 odnotowano 3 przypadki zachorowania na **wirusowe zapalenie wątroby typu A** (tzw. żółtaczkę pokarmową) na terenie powiatu białostockiego.

2. Sytuacja epidemiologiczna w zakażeniach krwiopochodnych

W powiecie ziemskim w roku sprawozdawczym zarejestrowano spadek, o 1 osobę, zachorowań na **wirusowe zapalenie wątroby typu B** – 18 osób.

W roku 2018 zarejestrowano 20 przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C. W przypadku WZW typu C brak opracowanej skutecznej szczepionki uniemożliwia bierne uodpornianie populacji, co przyczynia się do zwiększenia ryzyka zakażenia HCV.

Ogromne znaczenie w zapobieganiu i zwalczaniu WZW typu C, podobnie jak i WZW typu B ma wdrożenie i utrzymanie wysokich standardów higieniczno-sanitarnych w zakładach ochrony zdrowia, jak i w gabinetach kosmetycznych, fryzjerskich, tatuażu, w których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich.

3. Sytuacja epidemiologiczna w chorobach, przeciwko którym stosowane są obowiązkowe szczepienia ochronne

W roku 2018 podobnie jak w latach poprzednich nie rejestrowano na obszarze powiatu białostockiego zachorowania na **blonicę** (difteryt), **tężec**, **nagminne porażenie dziecięce** (polio).

Niestety w roku 2018, po wieloletnim braku zachorowań, odnotowaliśmy po 1 przypadku zachorowań na **odrę i różyczkę**. Przyczyna zachorowań wynika z kontaktu z osobami przyjeżdżającymi ze Wschodu oraz unikaniem szczepień wynikających z kalendarza szczepień.

Liczba zachorowań na krztusiec w roku 2018 zmalała o połowę, w porównaniu do roku poprzedniego (2017r.-10, 2018r -5).

W roku 2018 odnotowano znaczny spadek zachorowań na **ospę wietrzną** w porównaniu do roku 2017 (2017r.-651, 2018r-573). Ospa wietrzna jest zakaźną chorobą wieku dziecięcego, przebiegającą z gorączką i wysypką pęcherzykową na skórze i błonach śluzowych. Ospa wietrzna ze względu na liczne zachorowania w dużych skupiskach dzieci tj. w przedszkolach i szkołach podstawowych jest znaczącym problemem epidemiologicznym. Dostępne szczepionki p/ospie wietrznej zarówno w ramach szczepień obowiązkowych jak i zalecanych wpływają na podnoszenie uodpornienia populacji. W roku sprawozdawczym ilość zachorowań na świnkę (nagminne zapalenie przyusznic) delikatnie wzrosła w stosunku do roku ubiegłego (2017r.-6,2018r -11).

4. Inne

Odnutowano niewielki spadek zachorowań na wirusowe **zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych** (2017r.-20, 2018r - 17).

W roku 2018 na **bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych** odnotowano niewielki wzrost liczby przypadków do w roku 2017 (2017r.-7, 2018r-10)

Po przeanalizowaniu liczby zachorowań na boreliozę i kleszczowe zapalenie mózgu można stwierdzić, iż jednym z najistotniejszych problemów epidemiologicznych powiatu białostockiego są choroby odkleszczowe. Pocieszający jest fakt iż w roku 2018 odnotowano spadek zachorowań na boreliozę w stosunku do lat ubiegłych (2017r.-229, 2018r- 187). Zachorowania na wirusowe zapalenie mózgu (KZM) przenoszone przez kleszcze również zmalały w stosunku do roku 2017 (2017r.-34, 2018r-14). Istnieje możliwość zaszczepienia się przeciw **kleszczowemu zapaleniu mózgu**. Szczepienia zalecane są dla osób zatrudnionych przy eksploatacji lasu, stacjonującemu wojsku, funkcjonariuszom straży pożarnej i granicznej pracującym na terenach o nasilonym

występowaniu tej choroby oraz rolnikom. Województwo podlaskie jest terenem endemicznym dla boreliozy i kleszczowego zapalenia mózgu.

Zaobserwowano znaczny wzrost zachorowań na **plonicę** (szkarlatynę) w porównaniu z rokiem 2017 (2017r.-53,2018r- 109).

Ważnym problemem są pokąsania przez zwierzęta (wałęsające się, bezpańskie), po których konieczne jest podejmowanie szczepień przeciw wścieklicznie. W roku 2018 liczba osób poddanych szczepieniom przeciwko wścieklicznie po **pokąsaniu przez zwierzęta** podejrzane o tę chorobę wynosiła 36 (w 2017r. – 42).

Zachorowania i zapadalność na choroby zakaźne w roku 2018 w porównaniu do roku 2017 – Białystok – powiat ziemski*

Jednostka chorobowa	2017		2018	
	liczba	zapadalność	liczba	zapadalność
Salmonelozy	29	19,8	28	19,0
Wirusowe zakażenia jelitowe	356	243,4	321	218,3
Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	178	6532,1	163	5863,3
Biegunka u dzieci do lat 2	53	1945,0	50	1798,5
Wirusowe zapalenie wątroby typ A	3	2,1	3	2,0
Wirusowe zapalenie wątroby typ B	19	13,0	18	12,2
Wirusowe zapalenie wątroby typ C	21	14,4	20	20,6
Różyczka	-	-	1	0,6
Krztusiec	10	6,8	5	3,4
Bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych	7	4,8	10	6,8
Wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych	20	13,7	17	11,5
Wirusowe zapalenie mózgu przenoszone przez kleszcze	34	23,2	14	9,5

Jednostka chorobowa	2017		2018	
	liczba	zapadalność	liczba	zapadalność
Borelioza	229	156,6	187	127,2
Płonica (szkarlatyna)	53	36,2	109	74,1
Bąblowica	4	2,7	0	0
Ospa wietrzna	651	445,1	573	389,8
Świnka	6	4,1	11	7,4

Źródło: PSSE Białystok

* -zapadalność liczona jest na 100 000 osób,

Liczba ludności w powiecie ziemskim – 147 002 (stan na 31.12.2017r.)

Dzieci do lat 2 – 2 780 (stan na 31.12.2017r.)

5. Bieżący nadzór nad placówkami opieki zdrowotnej

W roku 2018 pod nadzorem było 71 obiektów służby zdrowia. W 10 podmiotach stwierdzono uchybienia naruszające przepisy prawa.

Podczas kontroli Samodzielnego Publicznego Psychiatrycznego ZOZ im. S. Deresza, Pl. Brodowicza 1 w Choroszcy nie stwierdzono rażących zaniedbań stanu higieniczno-sanitarnego. Na terenie podmiotu leczniczego stosuje się sprzęt jednorazowego użytku, co ogranicza narażenie na zakażenie szpitalne pacjentów oraz personelu. Podczas kontroli stwierdzono m. in.: zakurzone, z ubytkami tynku oraz farby ściany; zagrzybione, z ubytkami farby sufity; zniszczone, obite framugi drzwiowe; zniszczone drzwi; zniszczone powierzchnie mebli i sprzętu; zniszczone cokoły przypodłogowe; ubytki glazury; zniszczoną wykładzinę PCV. Zniszczone powierzchnie utrudniają utrzymanie ich w należytej czystości. Ubytki tynku, farby na ścianach lub sufitach oraz ubytki glazury na ścianach sprzyjają gromadzeniu się w tych miejscach kurzu, który staje się siedliskiem dla wielu drobnoustrojów, w tym chorobotwórczych. Nadmienić należy, iż usuwanie ww. nieprawidłowości odbywa się sukcesywnie i w krótkim czasie.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że sukcesywnie ulega poprawie stan sanitarno-techniczny obiektów służby zdrowia. Podmioty lecznicze wykonujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne oraz praktykę zawodową w większości przypadków spełniają warunki obowiązujących przepisów prawa.

Na podstawie prowadzonego nadzoru należy stwierdzić, iż kierownicy przejawiają ogromną dbałość w zakresie zapewnienia jak najlepszego stanu technicznego. Stale podnoszony jest standard obiektów.

Kontrole bieżącego stanu higieniczno-sanitarnego w obiektach służby zdrowia, działających na terenie powiatu białostockiego nie wykazały większych uchybień sanitarnych. Drobne usterki sanitarne usuwane były w terminie natychmiastowym.

Podczas kontroli stwierdzano na ogół przestrzeganie zasad: aseptyki, sterylizacji, dezynfekcji oraz prowadzenia działalności przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych oraz sposobu postępowania z odpadami medycznymi. Zwracano uwagę, czy sprzęt i narzędzia znajdujące się w gabinecie dezynfekowane są zgodnie z zaleceniem producenta. Sprawdzano stosowanie środków indywidualnej ochrony personelu podczas sporządzania roztworów dezynfekcyjnych. Weryfikacji dokonywano w aspekcie obowiązujących procedur zakładu. Podczas kontroli terminy ważności i miejsce przechowywania wysterylizowanego materiału i sprzętu były prawidłowe.

Zauważyć należy, że powszechne staje się stosowanie jednorazowego sprzętu w wielu dziedzinach z zakresu usług medycznych.

W większości skontrolowanych podmiotów leczniczych stanowiska do mycia rąk personelu wyposażone były w: umywalki z ciepłą i zimną wodę, podajniki na ręczniki jednorazowego użytku lub suszarki elektryczne, pojemniki na mydło w płynie oraz preparat dezynfekcyjny do rąk, kosze na zużyte ręczniki. Przy umywalkach najczęściej zapewniono baterie uruchamiane bez kontaktu z dłonią.

W trakcie przeprowadzanych kontroli czystość bieżąca pomieszczeń oraz urządzeń sanitarnych była zachowana.

6. Ocena w zakresie szczepień ochronnych za rok 2018

W 2018 roku 34 świadczeniodawców prowadziło szczepienia ochronne w powiecie.

W trakcie wykonywania czynności kontrolnych w placówkach podlegających nadzorowi Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku pracownicy zwracali szczególną uwagę na:

- a) opracowanie i wdrożenie przez kierowników podmiotów leczniczych procedur zapobiegających zakażeniom i chorobom zakaźnym związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych,
- b) kwalifikacje w zakresie szczepień ochronnych personelu medycznego pracującego w punktach szczepień,
- c) sposób przekazywania kart uodpornienia między świadczeniodawcami,
- d) sposób prowadzenia rejestrów osób przybyłych i wypisanych z placówek,

- e) prawidłową gospodarkę szczepionkami,
- f) zachowanie warunków łańcucha chłodniczego,
- g) wyposażenie gabinetów zabiegowych w urządzenia chłodnicze służące do przechowywania tylko preparatów szczepionkowych,
- h) realizację szczepień ochronnych oraz właściwe ich dokumentowanie,
- i) prawidłowe wykonywanie sprawozdań kwartalnych i rocznych,
- j) wykorzystanie preparatów szczepionkowych wysoce skojarzonych u dzieci do 2 r.ż., do szczepień zgodnie z PSO,
- k) terminowość zgłaszania chorób zakaźnych i NOP (niepożądanych odczynów poszczepiennych) ,
- l) prowadzenie bieżącego instruktażu w zakresie szczepień ochronnych.

Analiza procentowa wykonawstwa szczepień w powiecie białostockim za rok 2018

- p/WZW typ B 94,14% (rocznik 2018-2014)
- p/błonicy, tężcowi 95,66% (rocznik2018- 1999)
- p/krztuścowi 94,55% (rocznik 2018-2004)
- p/polio 93,65% (rocznik 2018-2009)
- p/śwince-odrze-różyczce 95,56% (roczniki 2017-2005)
- p/różyczce dziewczynki 96,39% (roczniki2009-1999)

Wykonawstwo szczepień w poszczególnych rocznikach w roku 2018 utrzymało się prawie na tym samym poziomie co w roku 2017 .

Nieznaczny spadek wykonawstwa szczepień w poszczególnych rocznikach związany jest:

- ❖ ze wzrostem liczby dzieci nie szczepionych, których rodzice nie wyrażają zgody na szczepienia,
- ❖ emigracją,
- ❖ przekładaniem szczepień na późniejsze terminy,
- ❖ przeciwwskazaniami do szczepień.

Ogółem w 2018 roku, ze wskazań indywidualnych, uodporniono 485 osoby narażone na zakażenie tężcem; p/grypie zaszczepiono 2891 osób.

Na koniec 2018 roku liczba osób zgłoszonych jako osoby uchylające się od obowiązkowych szczepień ochronnych wynosiła 233 (w roku 2017r. – 119).

Główne powody nie szczepienia dzieci:

- ruchy antyszczepionkowe prężnie działające również na terenie powiatu białostockiego,
- wpływ środowisk propagujących medycynę alternatywną,
- odrębność kulturowa, religijna lub etniczna,
- wcześniejsze Niepożądane Odczyny Poszczepienne u osoby zobowiązanej lub kogoś z rodziny.

Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku, zgodnie z porozumieniem zawartym 20.12.2013r. pomiędzy Wojewodą Podlaskim a Podlaskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Białymstoku, działając jako wierzyciel, wnosi o przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego, wskazując jako środek egzekucyjny grzywnę w celu przymuszenia. Grzywnę, z ramienia Wojewody, nakłada Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku.

II. WARUNKI ZDROWOTNE BYTOWANIA CZŁOWIEKA

Obiekty komunalne

Obiekty żywienia i żywności

Zakłady pracy

Obiekty nauczania i wychowania

Nadzór zapobiegawczy

Działalność z zakresu promocji zdrowia

Obiekty komunalne

1. Ocena zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia

W 2018r. Powiatowa Stacja Sanitarno –Epidemiologiczna w Białymstoku objęła nadzorem wodę produkowaną przez 56 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia (w tym wodociąg Białystok) oraz 15 innych podmiotów zaopatrujących w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

W powiecie białostockim ziemskim mieszkało 147 002 osoby, w tym 134 820 osób korzystało z wody o kontrolowanej jakości.

Wodę o niekwestionowanej jakości dostarczano do 18173 osób. Do gmin, na terenie których jakość wody nie budziła żadnych zastrzeżeń, należały: Czarna Białostocka, Gródek i Poświętne.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia kwestionowano w 39 wodociągach na terenie 12 gmin. Wodociągi te dostarczały wodę dla 116 647 mieszkańców powiatu białostockiego ziemskiego.

Jakość wody w przedmiotowych wodociągach była najczęściej dyskwalifikowana w zakresie parametrów fizyko-chemicznych - z powodu ponadnormatywnej zawartości jonu amonowego, żelaza, manganu, azotynów oraz podwyższonej mętności. Przekroczenie powyższych normatywów występowało na poziomie, który nie wywoływał negatywnych skutków zdrowotnych u ludzi.

Niewłaściwą jakość wody pod względem bakteriologicznym na podstawie uzyskanych wyników badań laboratoryjnych stwierdzono w dziewięciu wodociągach, ze względu na obecność bakterii grupy coli oraz w dwudziestu sześciu wodociągach, ze względu na ogólną liczbę mikroorganizmów w 22°C. W dwóch wodociągach stwierdzono brak przydatności wody do spożycia przez ludzi (wodociąg Jeżewo Stare i Rybniki) i nakazano unieruchomienie wodociągu. W pozostałych przypadkach woda została warunkowo dopuszczona do spożycia przez ludzi.

Tab. 1 Przekroczenia w wodzie do spożycia w 2018r.

Lp.	Kwestionowany parametr	Liczba wodociągów
1	mętność	20
2	mangan	8
3	jon amonowy	7
4	żelazo	13

5	zapach	1
6	chlorki	1
7	barwa	5
8	azotyny	4
9	utlenialność	2
10	bakterie grupy coli	9
11	ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C	26

Nadzór nad jakością wody w wodociągach na terenie analizowanego powiatu obejmował pobór próbek wody przeznaczonej do spożycia do badań laboratoryjnych. Ponadto na podstawie sprawozdań z wyników badań realizowanych według ustalonego harmonogramu (PIS i kontroli wewnętrznej przez przedsiębiorstwo wodociągowe oraz przez podmioty dostarczające lub wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku wydawał bieżące, okresowe i obszarowe oceny jakości wody.

W przypadku przekroczenia normatywów wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294), Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny nakazywał podjęcie przedsięwzięć naprawczych przez administratora wodociągu oraz przedstawienie badań laboratoryjnych, wykazujących właściwą jej jakość. Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku o ww. przekroczeniach w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi informował właściwego wójta/ burmistrza/prezydenta miasta.

Na koniec 2018r. jakość wody kwestionowano w dalszym ciągu w 10 wodociągach. Poprawie uległa jakość wody w 29 wodociągach i spełniała obowiązujące normy.

2. Obiekty użyteczności publicznej

Pływalnie

W powiecie białostockim funkcjonowało 6 pływalni w tym jedna pływalnia odkryta:

- basen „Na Fali” przy ul. Sienkiewicza 21A w Michałowie,
- basen w hotelu „Knieja” przy Al. Niepodległości 6 w Supraślu,
- basen w hotelu „Supraśl” przy ul. Białostockiej 19w Supraślu,
- baseny w hotelu „Borowinowy Zdrój” przy ul. Zielonej 3 w Supraślu,
- basen w hotelu „Lipowy Most”, Borki 29,
- baseny letnie w Płonce Kościelnej (działające sezonowo).

Podczas kontroli pływalni w 2018r. stwierdzono:

1. Pływalnia „Na Fali”, ul. Sienkiewicza 21a w Michałowie – badania wody w ramach kontroli urzędowej na pływalni nie odpowiadały wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 09.11.2015r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r. poz. 2016).

Woda w pływalni pobierana w ramach kontroli wewnętrznej nie spełniała obowiązujących wymagań. Kwestionowano wodę w nieckach basenowych, wodę wprowadzaną do niecek basenowych z systemu cyrkulacji. Wodę w nieckach basenowych kwestionowano z uwagi na: utlenialność, chlor wolny. Woda z systemu cyrkulacji nie odpowiadała obowiązującym wymaganiom w zakresie: bakterie Legionella sp. Woda w pływalni na dzień 31.12.2018 r. spełniała obowiązujące wymagania określonych w rozporządzeniu dot. pływalni.

2. Pływalnia w Hotelu „Knieja”, Al. Niepodległości 6 w Supraślu – badania wody w ramach kontroli urzędowej na pływalni nie odpowiadały wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 09.11.2015r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r. poz. 2016); zarządzający pływalnią nie prowadził również systematycznych i udokumentowanych badań jakości wody na pływalni zgodnie z harmonogramem ustalonym z właściwym państwowym inspektorem sanitarnym oraz nie przekazywał PPIS w Białymstoku, w terminie do 3 dni roboczych wraz ze wskazaniem podejmowanych działań naprawczych, wyników badań jakości wody niezgodnych z ww. rozporządzeniem w zakresie dotyczącym parametrów określonych w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia.

Woda w pływalni pobierana w ramach kontroli wewnętrznej także nie spełniała obowiązujących wymagań. Kwestionowano wodę w nieckach basenowych, wodę wprowadzaną do niecek basenowych z systemu cyrkulacji. Wodę w nieckach basenowych kwestionowano z uwagi na: chloroform, utlenialność, potencjał redox, chlor wolny i związany, mętność, pH, azotany, ogólną liczbę mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h. Woda z systemu cyrkulacji nie odpowiadała obowiązującym wymaganiom w zakresie: chloroform, chlor związany, pH, mętność, potencjał redoks, utlenialność, ogólną liczbę mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h. Woda w pływalni na dzień 31.12.2018 r. nie spełniała obowiązujących wymagań określonych w rozporządzeniu dot. pływalni.

3. Pływalnia w Hotelu „Supraśl”, ul. Białostocka 19 w Supraślu – badania wody w ramach kontroli urzędowej na pływalni nie odpowiadały wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 09.11.2015r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r. poz. 2016); zarządzający pływalnią nie prowadził również systematycznych i udokumentowanych badań jakości wody na pływalni zgodnie z harmonogramem ustalonym z właściwym państwowym inspektorem sanitarnym oraz nie przekazywał PPIS w Białymstoku, w terminie do 3 dni roboczych wraz ze wskazaniem podejmowanych działań naprawczych, wyników badań jakości wody niezgodnych z ww. rozporządzeniem w zakresie dotyczącym parametrów określonych w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia. Woda w pływalni pobierana w ramach kontroli wewnętrznej nie spełniała obowiązujących wymagań. Kwestionowano wodę w nieckach basenowych, wodę wprowadzaną do niecek basenowych z systemu cyrkulacji. Wodę w nieckach basenowych kwestionowano z uwagi na: chloroform, potencjał redoks, chlor związany. Woda z systemu cyrkulacji nie odpowiadała obowiązującym wymaganiom w zakresie: chloroformu, chloru związanego, bakterii Legionella sp. Woda w pływalni na dzień 31.12.2018 r. spełniała obowiązujące wymagania określone w rozporządzeniu dot. pływalni.

4. Baseny letnie w Płonce Kościelnej – wyniki badań wody pobierane w ramach kontroli urzędowej na pływalni nie odpowiadały wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 09.11.2015r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r. poz. 2016).

Woda w basenach pobierana w ramach kontroli wewnętrznej również nie spełniała obowiązujących wymagań. Kwestionowano wodę w nieckach basenowych, wodę wprowadzaną do niecek basenowych z systemu cyrkulacji. Wodę w nieckach basenowych kwestionowano z uwagi na: chloroform, ΣTHM-ów. Woda z systemu cyrkulacji nie odpowiadała obowiązującym wymaganiom w zakresie chloroformu, bakterii *Pseudomonas aeruginosa*. Woda w pływalni na dzień 31.12.2018 r. spełniała obowiązujące wymagania określone w rozporządzeniu dot. pływalni.

5. Pływalnia w Hotelu Lipowy Most Golf Park, Borki 29 – badania wody w ramach kontroli urzędowej na pływalni nie odpowiadały wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 09.11.2015r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r. poz. 2016), zarządzający pływalnią również nie prowadził systematycznych i udokumentowanych badań jakości wody na pływalni zgodnie z harmonogramem ustalonym z właściwym państwowym inspektorem sanitarnym oraz nie przekazywał PPIS w Białymstoku, w terminie do 3 dni roboczych wraz ze wskazaniem podejmowanych działań naprawczych, wyników badań jakości wody niezgodnych z ww. rozporządzeniem w zakresie dotyczącym parametrów określonych w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia.

Woda w pływalni pobierana w ramach kontroli wewnętrznej także nie spełniała obowiązujących wymagań. Kwestionowano wodę w nieckach basenowych, wodę wprowadzaną do niecek basenowych z systemu cyrkulacji. Wodę w nieckach basenowych kwestionowano z uwagi na: chloroform, utlenialność, ΣTHM. Woda z systemu cyrkulacji nie odpowiadała obowiązującym wymaganiom w zakresie: chloroformu, chloru związanego, ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h oraz ΣTHM-ów. Woda w pływalni na dzień 31.12.2018r. spełniała obowiązujące wymagania określone w rozporządzeniu dot. pływalni.

6. Pływalnia w Hotelu „Borowinowy Zdrój”, ul. Zielona 3 w Supraślu – badania wody w ramach kontroli urzędowej na pływalni nie odpowiadały wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 09.11.2015r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r. poz. 2016); zarządzający pływalnią również nie prowadził systematycznych i udokumentowanych badań jakości wody na pływalni zgodnie z harmonogramem ustalonym z właściwym państwowym inspektorem sanitarnym oraz nie przekazywał PPIS w Białymstoku, w terminie do 3 dni roboczych wraz ze wskazaniem podejmowanych działań naprawczych, wyników badań jakości wody niezgodnych z ww. rozporządzeniem w zakresie dotyczącym parametrów określonych w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia.

Woda w pływalni pobierana w ramach kontroli wewnętrznej nie spełniała obowiązujących wymagań. Kwestionowano wodę w nieckach basenowych, wodę wprowadzaną do niecek basenowych z systemu cyrkulacji oraz wodę z natrysku. Wodę w nieckach basenowych kwestionowano z uwagi na: chloroform, utlenialność, potencjał redox, chlor wolny, chlor związany, bakterie *Pseudomonas aeruginosa*, azotany, Σ THM-ów, ogólną liczbę mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h, *Legionella* sp, pH. Woda z systemu cyrkulacji nie odpowiadała obowiązującym wymaganiom w zakresie: chloroformu, chloru związanego, azotanów, pH,

Σ THM-ów, bakterii *Pseudomonas aeruginosa*, ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h. Wodę z natrysku kwestionowano z uwagi na ponadnormatywną liczbę bakterii *Legionella* sp. Woda w

plywalni na dzień 31.12.2018 r. nie spełniała obowiązujących wymagań określonych w rozporządzeniu dot. pływalni.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku każdorazowo po przeprowadzonych przez zarządców pływalni badań wody dokonywał ich oceny. W przypadku stwierdzenia przekroczenia normatywów określonych w rozporządzeniu dot. pływalni nakazywał podjęcie stosownych działań w celu doprowadzenia jakości wody do wymagań określonych w rozporządzeniu.

Szalety publiczne

W roku 2018 skontrolowano 2 ustępy publiczne w Zabłudowie i Ogrodniczkach.

W kontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości. W dniu kontroli ich stan sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń. W Zabłudowie kabiny były zaopatrzone w papier toaletowy, mydło w płynie, ręczniki jednorazowe, środki dezynfekcyjne.

W Ogrodniczkach toaleta nie posiada bieżącej wody. W dniu kontroli była zaopatrzona w papier toaletowy.

Domy opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych

Kontrolę przeprowadzono w 4 placówkach.

- Dom Pogodnej Starości „Sokół” w Sokolu,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Łapach, ul. Główna 50,
- Dom Pomocy Społecznej pw. Św. Franciszka z Asyżu w Tykocinie,
- Dom „Złota Jesień” Wólka Ratowiecka.

Nieprawidłowości stwierdzono w Domu Pogodnej Starości „Sokół” w Sokolu. Podczas kontroli stwierdzono ubytki tynku i farby na ścianach i suficie w kilku pokojach. Polecenia nie zostały jeszcze wykonane.

Pozostałe obiekty były utrzymane we właściwym stanie sanitarno-higienicznym. Wyposażenie zakładu było we właściwym stanie sanitarnym. Wszystkie obiekty posiadały bieżącą wodę ciepłą i zimną. Ścieki były odprowadzane do kanalizacji. Odpady komunalne gromadzono w pojemnikach i sukcesywnie wywożono. Otoczenie domów było zadbane i uporządkowane.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i solaria

Na terenie powiatu białostockiego skontrolowano 13 zakładów fryzjerskich, 8 kosmetycznych, 2 zakłady w których świadczy się więcej, niż jeden rodzaj usług oraz zakład odnowy biologicznej.

Nieprawidłowości stwierdzono w 2 zakładach fryzjerskich i 2 zakładach kosmetycznych. Dotyczyły one: wykonywania usług brudnymi przyborami fryzjerskimi, braku sterylizacji narzędzi do wykonywania usług, które naruszają ciągłość tkanek, braku ciepłej wody w pomieszczeniu sanitarnym.

Pozostałe skontrolowane obiekty były zaopatrzone w bieżącą wodę ciepłą i zimną. Posiadały środki do dezynfekcji narzędzi. Elementy wyposażenia miały na ogół powierzchnię umożliwiającą mycie i dezynfekcję. Bielizna czysta była przechowywana w wydzielonych szafach. Coraz częściej stosuje się bieliznę jednorazową w zakładach kosmetycznych i jednorazowe ręczniki w zakładach fryzjerskich. Stan sanitarno-higieniczny zakładów ulega ciągłej poprawie.

Pralnie

Kontrolą objęto pralnię HTS Baxter Sp. z o.o. znajdującą się w Tykocinie, która była we właściwym sanitarno – technicznym. Jako jedyna w powiecie posiada barierę higieniczną i jest najbardziej przystosowana do prania bielizny szpitalnej.

Baza noclegowa stała i sezonowa

W 2018 roku przeprowadzono 19 kontroli sanitarnych obiektów należących do bazy noclegowej w tym 6 hoteli oraz 13 innych obiektów świadczących usługi noclegowe.

Uchybienia stwierdzono w 2 obiektach.

-Hotel „Nad Zalewem” w Wasilkowie, ul. Białostocka 94-98 – stwierdzono zacieki i złuszczenia farby na ścianie i suficie na klatce schodowej między pierwszym, a drugim piętrzem w budynku A, brunatny nalot i plamy na pleksi sufitowej na drugim piętrze w budynku A oraz uszkodzona powierzchnie drzwi łazienkowych w pokoju w budynku C.

- Pokoje noclegowe przy Restauracji „Sfera” w Łapach, ul. Mostowa 13a - stwierdzono uchybienia natury technicznej tj.: uszkodzona powierzchnia drzwi łazienkowych w toalecie ogólnodostępnej na parterze i I piętrze.

Na właścicieli ww. obiektów zostały wydane decyzje z nakazami usunięcia uchybień.

W pozostałych obiektach uchybień sanitarnych i technicznych nie stwierdzono. W obiektach były dla gości zapewnione środki higieniczne, zróżnicowane od rodzaju obiektu. Pranie bielizny było w pralniach zlokalizowanych w obiektach lub zlecane firmom zewnętrznym. Obiekty zaopatrzone były w niezbędne środki dezynfekcyjne oraz środki higieniczne (papier toaletowy, mydło w płynie, ręczniki jednorazowe). Otoczenie obiektów było utrzymane czysto.

Dworce i stacje kolejowe

W 2018 roku skontrolowano dwa dworce kolejowe: w Łapach i Czarnej Białostockiej. Kontrola dworca PKP w Czarnej Białostockiej nie wykazała nieprawidłowości. Podczas kontroli dworca kolejowego w Łapach stwierdzono zacieki oraz odpryski farby i tynku na ścianach w pomieszczeniu poczekalni dla podróżujących. Została wydana decyzja z nakazem usunięcia nieprawidłowości.

Ponadto skontrolowano trzy przystanki PKP:

- w Machnaczu
- w Zdrodach Nowych
- w Wasilkowie.

Stwierdzono ubytki farby i tynku na ścianach w pomieszczeniu poczekalni dla podróżujących na przystanku PKP w Zdrodach Nowych. Została wydana decyzja z nakazem usunięcia nieprawidłowości. Dwa pozostałe przystanki były we właściwym stanie sanitarno – technicznym.

Kąpieliska

W 2018r. nadzorem objęto 5 nowoutworzonych kąpielisk, które zostały utworzone w miejscu dotychczasowego miejsc wykorzystywanych do kąpeli, tj.

- „Na Fali” w Michałowie,
- „Czapielówka” w Czarnej Białostockiej,
- Plaża miejska w Supraślu
- „Wasilków” w Wasilkowie
- „Zarzeczany” w Zarzeczanych

W ramach kontroli urzędowej pobrano próbkę wody przed otwarciem sezonu kąpielowego z każdego kąpieliska. W trakcie sezonu kąpielowego próbki wody pobierał organizator. Kontrole kąpielisk nie wykazały nieprawidłowości. Woda w ciągu całego sezonu odpowiadała obowiązującym wymaganiom.

Badanie wody ciepłej w kierunku Legionella sp.

W 2018r. przeprowadzono badania ciepłej wody pobranej z instalacji wewnętrznej w kierunku obecności bakterii Legionella sp. w 5 obiektach dla osób starszych i chorych. Łącznie pobrano 5 próbek. Woda odpowiadała obowiązującym wymaganiom.

W związku z obowiązkiem pobierania próbek ciepłej wody do badań w przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U z 2017r. poz. 2294) Państwowy Powiatowy Inspektor

Sanitarny w Białymstoku wystosował pismo do ww. podmiotów o przedstawienie harmonogramu badań wody ciepłej. W wyniku kontroli wewnętrznej przeprowadzonej przez podmioty wykonujące działalność leczniczą pobrano do badań w kierunku obecności bakterii Legionella sp. 3 próbki wody ciepłej. Woda odpowiadała obowiązującym wymaganiom.

Ponadto po kontroli obiektów noclegowych wystosowywano pismo do właścicieli o konieczności badania ciepłej wody w kierunku obecności bakterii Legionella sp., zgodnie z ww. Rozporządzeniem.

Zakłady pogrzebowe

W 2018r. skontrolowano 1 zakład pogrzebowy. Skontrolowany obiekt był we właściwym stanie sanitarno – technicznym. Był zaopatrzony w niezbędne środki dezynfekcyjne oraz środki higieniczne (papier toaletowy, mydło w płynie, ręczniki jednorazowe). Otoczenie obiektu było utrzymane czysto. Na wyposażeniu samochodu pogrzebowe były środki dezynfekcyjne i środki ochrony indywidualnej oraz worki na odpady komunalne.

Transport osobowy

W roku 2018 r. skontrolowano 8 samochodów do przewozu zwłok/ szczątków ludzkich. Wszystkie były utrzymane we właściwym stanie sanitarnym oraz prawidłowo oznakowane.

Cmentarze

W 2018r. skontrolowano 4 cmentarze. Podczas kontroli uchybień nie stwierdzono. Wszystkie cmentarze wyposażone były w kontenery na odpady komunalne i zarządcy mieli podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych.

Wnioski:

1. Gminy powinny sukcesywnie zwiększać ilości toalet publicznych na trasach turystycznych. Supraśl powinien podjąć działania w celu uruchomienia ustępu, który jest nieczynny od kilku lat.
2. Konieczne jest podjęcie działań mających na celu rozbudowę infrastruktury w obrębie kąpielisk oraz tworzenie nowych kąpielisk, aby podnieść standard wypoczynku turystów i mieszkańców oraz spowodować zwiększenie ruchu turystycznego na terenie powiatu.
3. Administratorzy pływalni muszą prowadzić dalsze działania mające na celu poprawę jakości wody służącej uprawianiu sportów wodnych

Obiekty żywności i żywienia

1. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

W roku 2018 w rejestrze zakładów podlegających kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej zlokalizowanych na terenie powiatu białostockiego łącznie wpisanych było 2038 zakładów, w tym 496 środków transportu. W okresie sprawozdawczym skontrolowano 435 zakłady, co stanowi 21,34 % ogółu zakładów wpisanych do rejestru zakładów podlegających kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Wg oceny przeprowadzonej w oparciu o kryteria zawarte w arkuszu oceny wszystkie oceniane zakłady spełniały wymagania obowiązującego prawa żywnościowego.

Należy stwierdzić, że stan sanitarny zakładów żywności i żywienia w roku 2018, w porównaniu do roku ubiegłego, uległ poprawie.

W roku 2018 wszystkie oceniane zakłady spełniały wymagania obowiązującego prawa żywnościowego, zaś w 2017r. oceny niezgodne z wymaganiami uzyskało 0,38% zakładów, w roku 2016 – 1,62%, co przedstawia poniższa tabela.

Rok	Ilość obiektów skontrolowanych	Ilość obiektów złych	Ilość obiektów niezgodnych z wymaganiami (o złym stanie sanitarnym) w %
2018	435	0	0
2017	527	2	0,38
2016	432	7	1,62

W roku 2018 znacznej poprawie uległ stan sanitarny zakładów żywienia zbiorowego otwartego oraz zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że na takim samym poziomie utrzymywał się stan sanitarny pozostałych grupach zakładów: wytwórnie lodów, piekarnie, ciastkarnie, przetwórnice owocowo-warzywne, browary, zakłady garmazeryjne, zakłady należące do grupy zakładów „inne wytwórnie żywności”, sklepy spożywcze, magazyny hurtowe, kioski, obiekty ruchome i tymczasowe środki transportu żywności, zakłady należące do grupy „inne obiekty obrotu żywnością” – nie stwierdzono zakładów o złym stanie sanitarnym w okresie sprawozdawczym podobnie jak w 2017 roku.

Odsetek negatywnie ocenianych poszczególnych grup zakładów na przestrzeni lat 2016-2018 przedstawia tabela:

Rodzaj obiektu	2018			2017			2016		
	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów w złych	% zakładów w złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów w złych	% zakładów w złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów w złych	% zakładów w złych
Wytwórnice lodów	1	–	0	1	–	0	1	–	0
Automaty do lodów	4	–	0	–	–	0	5	–	0
Wytwórnice tłuszczów roślinnych	1	–	0	–	–	0	1	–	0
Piekarnie	5	–	0	3	–	0	7	–	0
Ciastkarnie	6	–	0	5	–	0	6	–	0
Przetwórnice owocowo-warzywne	6	–	0	4	–	0	6	–	0
Browary	3	–	0	1	–	0	–	–	0
Zakłady garmazeryjne	2	–	0	1	–	0	2	–	0
Wytwórnice octu	1	–	0	–	–	0	1	–	0
Inne wytwórnice żywności	30	–	0	12	–	0	19	–	0
Sklepy spożywcze	169	–	0	223	–	0	180	3	1,66
- w tym super- i hipermarkety	13	–	0	16	–	0	15	–	0
Kioski	5	–	0	6	–	0	3	–	0
Magazyny hurtowe	49	–	0	49	–	0	35	–	0
Obiekty ruchome i tymczasowe	10	–	0	15	–	0	–	–	0
Środki transportu	2	–	0	34	–	0	14	–	0

Rodzaj obiektu	2018			2017			2016		
	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów w złych	% zakładów w złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów w złych	% zakładów w złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów w złych	% zakładów w złych
Inne obiekty obrotu żywnością	5	–	0	16	–	0	11	–	0
Zakłady żywienia zbiorowego otwartego	76	–	0	86	1	1,16	82	4	4,87
w tym: zakłady małej gastronomii	20	–	0	19	–	0	19	–	0
Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego, w tym:	55	–	0	64	1	0	53	–	0
- stołówki w domach czasowych	1	–	0	1	–	0	–	–	0
- stołówka w sanatoriach	1	–	0	–	–	0	–	–	0
- bloki żywienia w szpitalach	1	–	0	1	–	0	1	–	0
- bloki żyw. w domach opieki społecznej	4	–	0	5	–	0	5	–	0
- stołówki szkolne	17	–	0	24	–	0	25	–	0
w tym: w systemie cateringowym	8	–	0	17	–	0	16	–	0
- stołówki w bursach i internatach	1	–	0	2	–	0	1	–	0
- stołówki na obozie	2	–	0	2	–	0	1	–	0

Rodzaj obiektu	2018			2017			2016		
	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów w złych	% zakładów w złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów w złych	% zakładów w złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów w złych	% zakładów w złych
- stołówki w żłobkach	3	–	0	6	–	0	4	–	0
- stołówki w przedszkolach	13	–	0	15	1	6,6	8	–	0
w tym: w systemie cateringowym	6	–	0	4	1	25	4	–	0
- stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych	2	–	0	3	–	0	1	–	0
- zakłady usług cateringowych	5	–	0	2	–	0	3	–	0
- inne zakłady żywienia	5	–	0	3	–	0	4	–	0
RAZEM	430	–	0	520	2	0,38	426	7	1,64
Wytwórnice przedmiotów użytku	4	–	0	6	–	0	4	–	0
Miejsca obrotu przedmiotami użytku	1	–	0	1	–	0	2	–	0
w tym: hurtownie	1	–	0	1	–	0	1	–	0
sklepy	–	–	0	–	–	0	1	–	0
RAZEM	5	–	0	7	–	0	6	–	0
OGÓLEM	435	–	0	527	2	0,38	432	7	1,62

W skontrolowanych w 2018 roku zakładach stwierdzano następujące nieprawidłowości: niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń zakładu (zniszczone, zabrudzone ściany, sufity), nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych (niezachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego lub przechowywanie w temperaturze niezgodnej z deklaracją producentów),

brak zachowanej segregacji w urządzeniach chłodniczych, zniszczony sprzęt i naczynia wykorzystywane w procesie produkcji żywności, brak informacji dla konsumenta o składnikach lub o produktach powodujących alergie lub reakcje nietolerancji wchodzących w skład serwowanych potraw, nieprzestrzeganie przez personel higieny osobistej, brak do wglądu orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych, brak systematycznych zapisów dokumentujących realizację GHP/GMP (Dobrej Praktyki Higienicznej/ Dobrej Praktyki Produkcyjnej).

Poza kontrolami urzędowymi w zakładach przeprowadzano również kontrole w związku z wnoszonymi przez klientów interwencjami na niewłaściwy stan sanitarny obiektów lub niewłaściwą jakością zdrowotną żywności.

W roku 2018 do PSSE w Białymstoku wpłynęło 30 interwencji, które w 12 przypadkach potwierdziły się, co stanowi 40,0%. Wszystkim osobom wnoszącym interwencje, które wpłynęły pocztą elektroniczną lub które podały dane adresowe, udzielono odpowiedzi odnośnie podjętych działań kontrolno-wyjaśniających.

2. Ocena jakości zdrowotnej środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie powiatu białostockiego

Plan próbek brania na terenie działania PSSE, podobnie jak w latach ubiegłych, został określony przez Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego na podstawie wskazań Głównego Inspektora Sanitarnego. Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny określił ilość, asortyment oraz kierunki badań środków spożywczych, zarówno w ramach urzędowej kontroli żywności, jak i monitoringu.

Niezależnie od powyższego planu pracownicy PSSE, podobnie jak w latach ubiegłych, pobierali próbki do badań laboratoryjnych w przypadku podejrzenia środków spożywczych o niewłaściwą jakość zdrowotną, interwencji od ludności wpływających do PSSE.

W roku 2018 z zakładów zlokalizowanych na terenie powiatu białostockiego pobrano do badań laboratoryjnych ogółem 87 próbek, z czego zakwestionowano 4 próbki, co stanowi 4,6%.

W celu oceny jakości zdrowotnej wprowadzanej do obrotu żywności pobrano 66 próbek środków spożywczych. Zakwestionowano 3 próbki suplementów diety z powodu niewłaściwego oznakowania, co stanowi 4,55% pobranych próbek środków spożywczych.

W celu oceny czystości mikrobiologicznej naczyń stołowych, sprzętu i rąk personelu pobrano do badań laboratoryjnych 19 próbek wymazów sanitarnych (6 wymazów z rąk, 12 wymazów z naczyń i sprzętu produkcyjnego oraz 1 wymaz z naczyń stołowych). Z pobranych 19 próbek 1 próbka (wymaz z łyżki do nakładania surówek i sałatek) została zakwestionowana ze względu na ponadnormatywną ogólną liczbę drobnoustrojów tlenowych.

W celu oceny obecności zanieczyszczeń biologicznych, w tym szkodników i ich pozostałości, pobrano do badań laboratoryjnych 2 próbki zmiotek w piekarniach (1 z worków w magazynie mąki oraz 1 z urządzenia produkcyjnego do wałkowania ciasta). Powyższe próbki nie były kwestionowane.

W okresie sprawozdawczym nie pobierano do badań próbek kosmetyków ani wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Zbiornicze dane odnosnie jkoci zdrowotnej srodtkow spozywczych zbadanych na przestrzeni lat 2016-2018 przedstawia tabela:

Rok	Ilość próbek zbadanych	Ilość próbek zakwestionowanych	Odsetek próbek zakwestionowanych
2018	87	4	4,6
2017	87	4	4,6
2016	53	1	1,88

Podsumowujac wyniki przeprowadzonych badan nalezy stwierdzic, ze w roku 2018, jak i w 2017, na tym samym poziomie utrzymywala sie liczba probek pobranych i zakwestionowanych.

3. Ocena sposobu oraz jkoci zywienia w zakladach zywienia zbiorowego zamknietego

Badaniami sposobu zywienia w 2018 roku objeto 42 obiekty zywienia zbiorowego zamknietego. Oceniano jkosc zywienia w 1 bloku zywienia w szpitalu, w 4 blokach zywienia w domach opieki spolecznej, w 16 stolowkach w szkołach, w 1 stolowce w internacie, w 2 stolowkach na obozie, w 3 stolowkach w zlobkach, w 13 stolowkach w przedszkolach oraz w 2 stolowkach w zakladach specjalnych i wychowawczych.

Ocene jkoci zywienia przeprowadzano na podstawie teoretycznej analizy jadłospisow oraz dekadowych zestawien produktow zuzytych do produkcji posiłkow.

Podczas kontroli oceniono 43 jadłospisy, w tym 1 jadłospis w bloku zywienia w szpitalu, 4 w blokach zywienia w domach opieki spolecznej, 3 w stolowkach w zlobku, 13 w przedszkolach, 17 w szkołach, 1 w internacie, 2 na obozie oraz 2 w stolowkach w zakladach specjalnych i wychowawczych.

Zakwestionowano 4 jadłospisy, w tym 1 jadłospis w stolowce w zlobku, 1 jadłospis w stolowce w przedszkolu, 1 w stolowce w internacie oraz 1 w stolowce szkolnej.

Jadłospisy zakwestionowano z uwagi na: niezaplanowanie we wszystkich posiłkach podazy warzyw lub owocow (stolowka w zlobku), nieuwzględnienie posiłkow z udzialem ryb (stolowka przedszkolna), niezaplanowanie we wszystkich posiłkach podazy warzyw lub owocow (stolowka w internacie) oraz zaplanowanie od poniedzialku do piatku wiecej niz dwie porcje potraw smazonych, jak tez nieuwzględnienie we wszystkich posiłkach obiadowych podazy warzyw lub owocow (stolowka szkolna).

Podstawą oceny jadłospisow w placowkach oswiaty byly wymagania zawarte w rozporzadzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku w sprawie grup srodtkow spozywczych przeznaczonych do sprzedazy dzieciom i mlodziemy w jednostkach systemu oswiaty oraz wymagań, jakie musza spelniac srodki spozywcze stosowane w ramach zywienia zbiorowego dzieci i mlodziemy w tych jednostkach.

W pozostalych zakladach zaplanowane jadłospisy byly zgodnie z zasadami racjonalnego zywienia – podstawowe posiłki zawieraly pelnowartościowe bialko, urozmaicane byly sezonowymi owocami i warzywami, a takze byly urozmaicone pod wzgledem kolorystyki, smaku i techniki przyrzadzania posiłkow.

Do teoretycznej oceny sposobu żywienia pobrano 6 próbek dekadowych zestawień produktów (1 z bloków żywienia w szpitalach, 4 z bloków żywienia w domach opieki społecznej oraz 1 ze stołówki w internacie). Wszystkie oceniane próbki nie spełniały zalecanych norm. Głównym powodem kwestionowania dekadowych zestawień produktów była zaniżona podaż produktów bogatych w wapń i witaminę C.

W celu oceny sposobu żywienia pobierano również próbki posiłków do badań laboratoryjnych. Pobrano łącznie 4 próbki posiłku obiadowego. Próbki posiłków obiadowych pobrano z 1 bloku żywienia w szpitalu, z 1 bloku żywienia w domach opieki społecznej oraz z 2 stołówek szkolnych.

W wyniku wykonanych badań laboratoryjnych pobrane próbki posiłków obiadowych zostały zakwestionowane z uwagi na zbyt dużą zawartość chlorku sodu.

Reasumując należy stwierdzić, że sposób żywienia w roku 2018 utrzymywał się na podobnym poziomie, jak w latach poprzednich.

4. Działalność administracyjna i represyjna będąca wynikiem urzędowych kontroli żywności na przestrzeni lat 2016-2018 przedstawia tabela:

Rok	Ilość obiektów w ewidencji	Ilość obiektów skontrolowanych	Ilość przeprowadzonych kontroli	Ilość wydanych decyzji	Ilość i suma mandatów
2018	2038	435	471	144	58/8300
2017	1615	527	568	139	63/10200
2016	1814	432	524	162	40/7400

W roku 2018 w celu poprawy stanu sanitarnego wydano 144 decyzje administracyjne.

Ponadto w 2018 roku wydano 77 decyzji dotyczących zatwierdzenia nowouruchomionych obiektów.

Wnioski:

Podsumowując wyniki przeprowadzanych działań kontrolnych należy stwierdzić, że stan sanitarny zakładów branży spożywczej zlokalizowanych na terenie powiatu białostockiego, a będących pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku, w porównaniu do roku poprzedniego uległ poprawie, natomiast na tym samym poziomie utrzymywała się jakość zdrowotna żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu.

Zakłady pracy

Oddział Higieny Pracy wykonuje zadania z zakresu ochrony zdrowia populacji ludzi pracujących.

Dwa podstawowe cele tj.:

- ❖ poprawa warunków pracy w aspekcie zdrowotnym,
- ❖ profilaktyka chorób zawodowych i parazawodowych

są realizowane poprzez:

- lustrację stanowisk pracy w zakładach,
- ocenę zdrowotną warunków środowiska pracy,
- pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia,
- ocenę stopnia narażenia na czynniki szkodliwe i uciążliwe dla zdrowia,
- monitoring zagrożeń zawodowych,
- ocenę podejmowanych środków zapobiegawczych,
- ocenę ryzyka zawodowego,
- ocenę badań kontrolnych lekarskich pracowników i prowadzonej profilaktyki zawodowej,
- promocję zdrowia w środowisku pracy,
- egzekwowanie poprawy na drodze postępowania administracyjnego.

Ponadto w dziedzinie chemicznego bezpieczeństwa zdrowotnego egzekwujemy

- przestrzeganie, przez osoby wprowadzające substancje i mieszaniny chemiczne do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przez użytkowników substancji lub mieszanin chemicznych, obowiązków wynikających z ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach i rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady,
- przestrzeganie przez podmioty wprowadzające do obrotu prekursorsy narkotyków grupy 2 i 3 obowiązków wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady,
- przestrzeganie zakazu produkcji i obrotu środkami zastępczymi (dopalaczami) wynikającego z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- przestrzeganie przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i substancji czynnych oraz ich stosowania w działalności zawodowej,
- przestrzeganie przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu i stosowania oraz właściwości środków powierzchniowo czynnych i detergentów.

Kontrola przestrzegania ww. przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne ma na celu:

- wdrożenie zasad określających warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i mieszanin chemicznych oraz środków powierzchniowo czynnych i detergentów, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko,
- zapobieganie zagrożeniom zdrowia ludzi, które mogą być wynikiem działania produktów biobójczych,
- zwalczanie niedozwolonego obrotu substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii.

W roku 2018 na obszarze powiatu białostockiego zewidencjonowano 691 zakłady pracy podlegające nadzorowi Oddziału Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku. Z tego skontrolowano 119 zakładów, w których występują czynniki szkodliwe i uciążliwe dla zdrowia. W tej grupie 18 to zakłady, w których występują czynniki rakotwórcze i mutagenne.

1. Ocena zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia

I. Liczba osób zatrudnionych w zakładach skontrolowanych – 7863

II. Liczba osób pracujących w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi w zakładach skontrolowanych – 128, w tym m. in.:

1. w zakładach produkcji metalowych wyrobów gotowych – 38 os.,
2. w zakładach produkcji wyrobów z drewna – 33 os.,
3. w zakładach budowlanych – 17 os.,
4. w zakładach produkcji urządzeń – 14 os.,
5. w zakładach produkcji maszyn i urządzeń – 9 os.,
6. w pozostałych zakładach – 17 os.

Zatrudnieni na terenie powiatu białostockiego są ekspozowani na następujące czynniki rakotwórcze i mutagenne:

1. Czynniki chemiczne

- związki chromu (VI) – 38 os.,
- tlenek niklawy – 38 os.,
- dwutlenek niklu – 38 os.,
- benzyna, niskowrząca benzyna niespecyfikowana – 17 os.,

- tlenek chromu-12 os.,
- benzen – 3 os.,
- fenoloftaleina – 4 os.

2. Procesy technologiczne

- prace związane z narażeniem na pył drewna twardego – 24 os.,
- procesy technologiczne związane z narażeniem na działanie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych – 17 os.

3. Czynniki fizyczne

- promieniowanie jonizujące – 4 os.

Na ww. czynniki rakotwórcze i mutagenne największa liczba pracowników jest ekspozowana w następujących zakładach:

1. Kotniz w Zaściankach – 32 os.,
2. Podlaska Fabryka Okien Witraż w Łyskach – 20 os.,
3. CHM Sp. z o.o. w Lewickie - 14 os.,
4. Zakład Stolarski Złoty Sęk w Czarnej Białostockiej – 11 os.,
5. Grupa Drogowa „Podlasie” Sp. z o.o. w Hryniewiczach - 11os.,
6. PPHU Bart Meble w Ogrodnickach – 10 os.,
7. Zakład Stolarstwa Meblowego Meblos w Zaściankach – 10 os.
8. Metalowiec Sp. z o. o. w Fastach – 9 os.

W celu zminimalizowania zawodowego narażenia pracujących na czynniki rakotwórcze w środowisku pracy podejmowane są wielokierunkowe działania profilaktyczne.

Radykalną metodą jest eliminacja czynnika rakotwórczego z procesu technologicznego, zamiana na inny nie rakotwórczy lub zminimalizowanie czasu ekspozycji podczas procesu pracy. Narażenie na fizyczne i chemiczne czynniki rakotwórcze jest także minimalizowane poprzez różnorodne ochrony zbiorowe i indywidualne.

W lustrowanych w 2018 roku zakładach, w których kontrolowano realizację przepisów prawnych dotyczących czynników rakotwórczych i mutagennych stwierdzono, że 33% pracodawców nie przestrzegają tych przepisów. Nieprawidłowości usunięto poprzez wydane nakazy administracyjne.

III. Liczba osób pracujących w ekspozycji na pozostałe czynniki szkodliwe dla zdrowia w zakładach skontrolowanych, dla których określono ich dawki dla pracowników – 4903,

w tym :

1. Czynniki fizyczne

- hałas słyszalny – 3162 os.,
- hałas ultradźwiękowy – 26 os.,
- pyły – 1450 os.,
- wibracja miejscowa – 411 os.,
- wibracja ogólna – 700 os.,
- mikroklimat zimny/gorący – 45 os.,
- pola i promieniowania elektromagnetyczne – 4 os.,
- promieniowanie podczerwone – 82 os.,
- promieniowanie ultrafioletowe – 299 os.,
- promieniowanie widzialne – 299 os.

2. Czynniki chemiczne – łącznie 827 pracowników, w tym:

- tlenek węgla – 472 os.,
- związki manganu – 305 os.,
- tlenki azotu – 282 os.,
- toluen – 195 os.,
- octan etylu – 176 os.,
- ksylen – 156 os.,
- miedź i jej związki – 128 os.,
- octan n-butylu – 127 os.
- związki żelaza – 105 os.,
- aceton – 102 os.,
- alkohol etylowy – 65 os.,
- alkohol izobutyłowy – 19 os.,
- alkohol izopropylowy – 18 os.

Ponadto zatrudnieni w zakładach powiatu białostockiego są ekspozowani w środowisku pracy na następujące zidentyfikowane i badane czynniki chemiczne szkodliwe dla zdrowia: amoniak, cyna, siarkowodór, styren, wodorotlenek sodu, heptan, butylowy alkohol, octan 2-metoksy-1-metyloetylu, etylobenzen, trimetylobenzen, dwutlenek węgla, mgła olejowa, benzyna ekstrakcyjna, heksan, butan-2-on, octan 2-butoksy-etylu.

3. Czynniki biologiczne (wirusy, bakterie, grzyby, pasożyty wewnętrzne) – 1037os.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dot. narażenia na czynniki biologiczne to:

- zatrudnianie pracowników, narażonych na zakaźny czynnik biologiczny, nie uodpornionych za pomocą dostępnych szczepionek,
- nie uwzględnienie biologicznych czynników szkodliwych dla zdrowia w ocenie ryzyka zawodowego pracownika

- brak rejestru prac narażających i rejestru narażonych na czynniki biologiczne.

W tej prawie pięcioletniej grupie ekspozowanych na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy – 366 osób pracowało w narażeniu na czynniki szkodliwe dla zdrowia powyżej dopuszczalnego natężenia/stężenia, w tym na:

- hałas słyszalny – 67 os.,
- promieniowanie podczerwone – 82 os.,
- promieniowanie ultrafioletowe – 299 os.,
- promieniowanie widzialne – 299 os.

Najwięcej narażonych na czynniki szkodliwe dla zdrowia w wartościach ponadnormatywnych pracuje w:

- zakładach produkcji gotowych wyrobów metalowych – 145 os.,
- zakładach produkcji maszyn i urządzeń – 132 os.,
- zakładach produkcji wyrobów z drewna – 33 os.,
- zakładach budowlanych – 18 os.,
- zakładach produkcji wyrobów tekstylnych – 11 os.,
- w zakładach produkcji metali – 11 os.

W sumie w 19 zakładach stwierdzono przekroczenia wskaźnika oceny narażenia – najwyższego dopuszczalnego natężenia lub stężenia czynnika szkodliwego dla zdrowia pracowników, m. in. w następujących:

- SAMASZ Sp. z o.o. w Zabudowie - 117 os.,
- Promostal Sp. z o. o. w Czarnej Białostockiej – 65 os.,
- Kotniz w Zaściankach – 32 os.,
- Dak-Pol Zakład Drzewny Sp. z o. o. w Czarnej Białostockiej – 29 os.,
- Instalbud w Czarnej Białostockiej – 18 os.,
- Instal Białystok S. A. w Juchnowcu – 16 os.,
- PPHU Umipled w Michałowie – 11 os.,
- KAN Sp. z o.o. w Kleosinie - 11 os.,
- Cynkomet Sp. z o. o. w Czarnej Białostockiej – 11 os.
- Metalowiec Sp. z o. o. w Fastach – 9 os.

W celu obniżenia narażenia na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy, pracodawcy obligowani decyzjami administracyjnymi, wdrażają różnorodne środki zaradcze. Najbardziej efektywne okazały się przedsięwzięcia techniczne i technologiczne w zakresie:

- skrócenie rzeczywistego czasu ekspozycji (rotacja, dublowanie pracowników),
- wymiany i modernizacji parku maszynowego,
- technicznych rozwiązań tłumienia hałasu i wibracji,
- napraw, konserwacji sprzętu i maszyn,
- zastosowania nowych rozwiązań wentylacyjnych na stanowiskach pracy.

Powyższe działania pozwoliły na obniżenie ponadnormatywnych wartości stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia pracowników do wartości poniżej norm higienicznych, na przykład :

- w Tartak Kołodno Sienkiewicz Spółka Jawna w Gródku obniżono do obowiązujących norm higienicznych narażenie na hałas dla 8 pracowników produkcyjnych na stanowiskach obsługi kłocarek w linii do zbijania palet poprzez skrócenie czasu narażenia;

- w Abakus Okna S.A. w Choroszczy obniżono do obowiązujących norm higienicznych narażenie na hałas dla 6 pracowników produkcyjnych na stanowiskach produkcji w dziale montażu PCV podczas:

1. szklenia i wkładania szkła w ramy i skrzydła okienne, mostkowania (blokowania) szkła, zbijania listew przyszybowych przy użyciu młotków szklarskich, wywożenia okien na magazyn;

2. cięcia i obsługi sztancownicy KLEIN w trakcie przygotowania i cięcia wzmocnień stalowych;

3. obsługi frezarki do słupków ROTOX SAF 165 w trakcie przygotowania i frezowania słupków PCV, obsługi sztancownicy do uszczelek oraz wkładania szkła w ramy i skrzydła okienne, mostkowania (blokowania) szkła, zabijania listew przyszybowych przy użyciu młotków szklarskich;

poprzez skrócenie czasu pracy oraz rotację pracowników.

- w CYNKOMET Sp. z o.o. ul. Fabryczna w Czarnej Białostockiej obniżono do obowiązujących norm higienicznych narażenie na hałas dla 11 pracowników na stanowiskach pracy:

1. ślusarz – krajacz w tokarni podczas cięcia blachy na gilotynie Goliat NG-3.

2. spawacz-szlifierz w Spawalni Dużej podczas spawania konstrukcji półautomatem WIRE FEEDER typ Power 2-4 i szlifowania spawów szlifierką kątową HITACHI G-13SB3 z tarczą korundową;

poprzez opracowanie i wprowadzenie w zakładzie pracy programu organizacyjno-technicznego ograniczającego narażenie pracowników na hałas.

- w SAKOMET ZAKŁAD PRODUKCYJNO-HANDLOWY Sakowicz Kazimierz w Czarnej Białostockiej obniżono do obowiązujących normatywów higienicznych wartości stężenia manganu i jego związków nieorganicznych w przeliczeniu na Mn – frakcja respirabilna dla 5 pracowników na stanowiskach pracy spawacza poprzez dokonanie usprawnienia wentylacji miejscowej oraz ogólnej hali produkcyjnej;

- w INSTALBUD Sp. z o. o. ul. Kościelna w Czarnej Białostockiej obniżono do obowiązujących normatywów higienicznych narażenie hałas dla 16 pracowników na stanowisku pracy spawacza poprzez skrócenie czasu pracy oraz rotację pracowników;

- w Promotech KM Sp. z o.o. w Łapach obniżono do obowiązujących normatywów higienicznych wartości stężenia manganu i jego związków nieorganicznych w przeliczeniu na Mn – frakcja respirabilna dla 4 pracowników na stanowiskach pracy spawacza obsługujących spawarki Lincoln oraz Bester poprzez dokonanie modernizacji i usprawnienia wentylacji miejscowej.

Zakłady także wyznaczają i oznakowują strefy zagrożeń wokół źródeł emisji szkodliwego promieniowania, hałasu i czynników rakotwórczych co daje również efekt istotnego zmniejszenia stopnia narażenia.

W przypadku wyczerpania możliwości technicznych, technologicznych i organizacyjnych stosowane są środki ochrony indywidualnej. Dobrze dobrane ochrony osobiste, posiadające certyfikaty na znak bezpieczeństwa i deklarację zgodności oraz egzekwowanie ich stosowania przez pracowników w procesie pracy powodują minimalizację lub eliminację narażenia na określony czynnik szkodliwy dla zdrowia. Ma to szczególne znaczenie w pracach narażających na promieniowania optyczne, hałas, i zapylenie.

Prowadzony monitoring badań omówionych wyżej zagrożeń zawodowych pozwala na bieżącą identyfikację tych czynników szkodliwych dla zdrowia oraz ocenę stopnia narażenia. W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że 34 pracodawców nie dokonywało, w sposób określony w przepisach, badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Stanowiło to 31% skontrolowanych pracodawców. Nieprawidłowości wyegzekwowano na drodze wydanych administracyjnych decyzji.

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego nad środowiskiem pracy przeprowadzono następujące ilości kontroli:

- 109 – ogółem w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy,
- 18 – w zakresie zagrożeń czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi,
- 25 – w zakresie zagrożeń czynnikami biologicznymi,
- 79 – w zakresie bezpiecznego stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin,
- 11 – w zakresie bezpiecznego stosowania produktów biobójczych.

W wyniku rocznej działalności wydano 70 decyzji na stwierdzone nieprawidłowości, w efekcie czego poprawiono warunki zdrowotne środowiska pracy w zakładach, których te decyzje dotyczyły.

2. Choroby zawodowe

Następstwem oddziaływania szkodliwych warunków pracy są choroby zawodowe. W 2018 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku wszczął 11 postępowań w sprawie zgłoszonych podejrzeń chorób zawodowych pracowników z powiatu ziemskiego. Po dokonaniu analizy zgromadzonych dokumentów medycznych i stopnia narażenia zawodowego na czynniki szkodliwe dla zdrowia wydano 11 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej; nie wydano decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

Nadal utrzymuje się na podobnym poziomie ilość zachorowań na zakaźne choroby zawodowe odkleszczowe, szczególnie boreliozę ale też kleszczowe zapalenie mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych, które dotyczą głównie rolników. W 2018r. odnotowano 2 przypadki zewnątrzpochodnego alergicznego zapalenia pęcherzyków płucnych. W pozostałych przypadkach odnotowujemy spadek ilości stwierdzanych chorób zawodowych.

Struktura stwierdzonych chorób zawodowych w 2018 roku i analiza porównawcza z okresem od 2008 roku.

Jednostka chorobowa	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych								1			2
Alergiczny nieżyt nosa			1								
Przewlekłe choroby narządu głosu	1	1			1						
Choroby skóry	1						1				
Choroby zakaźne i inwazyjne, w tym:	23	14	13	19	11	10	15	9	9	17	9
-Wirusowe zapalenie wątroby typ C				1							
-Kleszczowe zapalenie mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych	2		2	3		2	4	2		3	3
-Bakteryjne zapalenie mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych						1			1		
-Borelioza	21	14	11	15	11	7	11	7	6	14	6
-Tularemia									1		
-Gruźlica									1		

Zespół cieśni nadgarstka				1		1					
Zawodowe uszkodzenie słuchu			1			1					
OGÓŁEM	25	15	15	20	12	12	16	10	9	17	11

Istotna w zapobieganiu chorobom zawodowym jest prawidłowa realizacja wstępnych, okresowych i kontrolnych badań lekarskich pracowników oraz prowadzona profilaktyka lekarska w zakładach. W większości skontrolowanych w roku sprawozdawczym zakładów pracy nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości z zakresu profilaktycznych badań lekarskich pracowników. Pracownicy w większości przypadków kierowani są z właściwą częstotliwością na te badania, a przeprowadzane badania dodatkowe są adekwatne do narażenia zawodowego, co świadczy, że informacja w skierowaniu udzielana przez pracodawców o zagrożeniach zawodowych w środowisku pracy zatrudnionych, jest w większości przypadków pełna i zgodna z rzeczywistością. Badania te wykonują placówki służby zdrowia i lekarze posiadający odpowiednie uprawnienia.

Wśród kontrolowanych zakładów w 3 stwierdzono zatrudnienie pracowników bez aktualnych badań okresowych. W kilku zakładach stwierdzono brak, wpisanej w skierowaniach na badania profilaktyczne, informacji o narażeniu na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy.

W roku minionym stwierdzono prawidłową realizację monitoringu stanu zdrowia pracowników wykonujących pracę w warunkach występowania przekroczeń wskaźników oceny czynnika szkodliwego dla zdrowia. Analizy stanu zdrowia są pełne i coraz bardziej przystępne dla pracodawców, umożliwiające obserwację procesu skutków zdrowotnych w związku z narażeniem, co umożliwia właściwą profilaktykę i niedopuszczenie do rozwoju chorób zawodowych.

3. Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi niebezpiecznymi

W celu zapewnienia zdrowotnego bezpieczeństwa chemicznego egzekwowano przepisy ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach oraz ustawy o produktach biobójczych poprzez przeprowadzone w roku 2018 następujące ilości kontroli :

- 23 u wprowadzających do obrotu niebezpieczne substancje i preparaty chemiczne,
- 79 u stosujących te substancje i preparaty w działalności zawodowej,
- 14 u wprowadzających do obrotu produkty biobójcze,
- 4 u pierwszych wprowadzających do obrotu detergenty.

Stwierdzono nieprzestrzeżenie obowiązujących przepisów w zakresie ww. ustaw przez:

- 30% podmiotów wprowadzających do obrotu niebezpieczne substancje i preparaty chemiczne,

- 20% podmiotów stosujących te substancje i preparaty w działalności zawodowej,
- 21% podmiotów wprowadzających produkty biobójcze
- 50 % podmiotów wprowadzających do obrotu detergenty.

Wstrzymano obrót 11 asortymentów mieszanin chemicznych niebezpiecznych. Działania powyższe pozwoliły na wyeliminowanie z rynku niebezpiecznych chemikaliów, których stosowanie wiązałoby się ze zbyt dużym ryzykiem zdrowotnym.

Wszelkie nieprawidłowości w tym zakresie wyegzekwowano w postępowaniu administracyjnym poprzez 77 nakazy, które zostały zawarte w wydanych decyzjach.

4. Nadzór nad przestrzeganiem zapisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii

Prekursory grupy 2 i 3 w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii to substancje służące do produkcji narkotyków lub substancje będące substratami w reakcjach chemicznych prowadzących do otrzymania narkotyków.

W roku minionym nie stwierdziliśmy nieprawidłowości i niedozwolonego obrotu prekursorami. Nie odnotowano przypadku zgłoszenia przez podmioty gospodarcze okoliczności takich jak nietypowe zamówienia lub transakcje z udziałem prekursorów narkotyków, które mogły budzić podejrzenie, iż substancje wprowadzane do obrotu mogły być wykorzystane do celów nielegalnego wytwarzania środków odurzających lub substancji psychotropowych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku prowadzi monitoring obecności na rynku środków zastępczych (dopalaczy) poprzez planowane kontrole obiektów stacjonarnych, kontrole przeprowadzane na skutek zgłoszonych interwencji, kontrole przeprowadzone na skutek zgłoszeń podejrzeń o obrocie środkami zastępczymi uzyskanych od Policji i Służby Celnej.

W roku 2018 nie stwierdzono na terenie powiatu ziemskiego obiektów wprowadzających „dopalacze”.

Obiekty nauczania i wychowania

Na terenie powiatu ziemskiego nadzorem objęto 119 placówek nauczania, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży, w tym 17 placówek sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do 3 lat, 45 przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego, 39 szkół podstawowych, 2 filie szkół podstawowych, 2 gimnazja, 6 zespołów szkół, 1 szkołę średnią, 2 internaty, 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze i 3 placówki wsparcia dziennego.

Skontrolowano 98 stałych placówek nauczania i wychowania oraz 30 turnusów wypoczynku dzieci i młodzieży.

Podczas prowadzonego nadzoru dokonano oceny:

1. Stanu sanitarnego i technicznego obiektów nauczania i wychowania.
2. Organizacji zajęć w szkołach w aspekcie higieny procesu nauczania.
3. Przestrzegania przepisów w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin.
4. Zaopatrzenia placówek nauczania i wychowania w wodę.
5. Organizacji i sposobu dożywiania uczniów w szkołach.
6. Dowożenia dzieci do szkół.
7. Warunków wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży.
8. Warunków w zakresie bezpieczeństwa i higieny w nowo powstających placówkach.

1. Stan sanitarny i techniczny obiektów nauczania i wychowania

Wydano 10 decyzji administracyjnych na poprawę stanu technicznego obiektów, znajdujących się w nich urządzeń i sprzętu. Wydano 17 decyzji administracyjnych prolongujących terminy wykonania decyzji wydanych w latach poprzednich. Ze względu na brak środków finansowych przewidzianych na prace remontowe, terminy wykonania decyzji prolongujących ustalano głównie na 2019 rok. Wyegzekwowano wykonanie w całości 4 decyzji administracyjnych wydanych w 2018 roku i 4 decyzji administracyjnych wydanych w latach ubiegłych.

W 4 placówkach stwierdzono nieprawidłowe warunki do utrzymania higieny osobistej. Warunki zakwestionowano ze względu na zły stan techniczny pomieszczeń sanitarnych. W 2018 roku nie stwierdzono pomieszczeń sanitarnych bez dostępu do ciepłej bieżącej wody i bez zapewnienia środków higienicznych.

W żadnym z kontrolowanych obiektów nie stwierdzono zaniedbań w zakresie czystości i porządku. Nie stosowano sankcji karnych w postaci mandatu.

Szczegółowe informacje w rozbiciu na rodzaje zakładów nauczania i wychowania przedstawiono w tabeli:

Nadzór sanitarny nad placówkami nauczania i wychowania w 2018 roku

Rodzaj zakładu	liczba zakładów w ewidencji	publicznych	Niepublicznych	liczba zakładów skontrolowanych	liczba placówek o złym stanie sanitarno-technicznym	Nieprawidłowe warunki do utrzymania higieny	Liczba wydanych decyzji w związku z stwierdzonymi uchybieniami
1	2	3	4	5	7	8	9
żłobki/kluby malucha	17	2	15	12	0	0	0
przedszkola	45	32	13	45	0	1	5
szkoły podstawowe	39	35	4	29	0	2	5
filie szkół podstaw.	2	2	0	2	0	1	0
gimnazja	2	2	0	1	0	0	0
zespoły szkół	6	5	1	6	0	0	0
śr. szk. zawodowe	1	1	0	1	0	0	0
internaty	2	2	0	2	0	0	0
placówki opiekuńczo-wychowawcze	2	1	1	0	0	0	0
placówki wsparcia dziennego	3	0	3	0	0	0	0
ogółem	119	82	37	98	0	4	10

Ponadto wyodrębniono funkcjonowanie w zespołach szkół następujących rodzajów placówek nauczania i wychowania:

Zespoły szkół - 6 zespołów, w tym:	Przedszkola - 5
	Szkoły podstawowe – 6
	Zasadnicza szkoła zawodowa - 1

Nadzór sanitarny nad pozostałymi placówkami nauczania i wychowania funkcjonującymi na terenie powiatu białostockiego pełnił Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku.

Zmiany w infrastrukturze

W 2018 roku wpisano do ewidencji nowo powstałe placówki, w tym 5 niepublicznych żłobków, jedno samorządowe przedszkole, 2 niepubliczne przedszkole. Rozbudowano budynek jednego zespołu szkolno-przedszkolnego wraz z budową sali gimnastycznej z zapleczem. Zlikwidowano jeden klub malucha i jedno niepubliczne przedszkole.

Rodzaj placówki		Liczba placówek								
		nowo od-danych w nowych obiektach	nowo otwartych w obiektach istniejących	istniejących przeniesionych do nowych obiektów lub z rozbudowaną bazą dydaktyczną	zlikwidowanych	po remontach generalnych	z nowo od-danymi obiektami sportowymi	z modernizowanymi blokami sportowymi	z nowo otwartymi blokami żywienia	z modernizowanymi blokami żywienia
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Żłobki/kluby	01	1	4	0	1	0	0	0	2	0
Przedszkola	02	1	2	0	1	0	0	0	3	0

Szk. Podst.	03	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gimnazja	04	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Licea	05	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Technika	06	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zas. Szk. Zaw.	07	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Zespoły szkół	08	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Szk. Wyższe	09	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pozostałe placówki	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OGÓŁEM	11	2	6	1	2	0	1	0	5	0

Ponadto w większości placówek przeprowadzono remonty bieżące polegające na malowaniu części pomieszczeń placówek i/lub doprowadzeniu do należytego stanu technicznego podłóg. Przeprowadzono podstawowe remonty sanitariatów (malowanie pomieszczeń, wymiana urządzeń sanitarnych, wyłożenie ścian glazurą i posadzek terakotą).

2. Organizacja zajęć w szkołach w aspekcie higieny procesu nauczania

Higieniczną ocenę rozkładów lekcji przeprowadzono w 38 szkołach obejmując badaniem 81 oddziałów.

W wyniku prowadzonego nadzoru ustalono, że w 6 szkołach obowiązywały przerwy 5-minutowe, uczniowie trzech szkół rozpoczynali lekcje przed godziną 8.00 i uczniowie jednej szkoły kończyli zajęcia po godzinie 16.00 .

Rodzaj szkoły	Liczba skontrolowanych szkół w aspekcie higienicznej organizacji zajęć	Liczba szkół, w których stwierdzono		
		5-minutowe przerwy	rozpoczynanie zajęć przed godziną 8	kończenie zajęć po godzinie 16.00
szkoły podstawowe (samodzielne i w zespołach szkół)	38	6	3	1

W stosunku do roku ubiegłego na tym samym poziomie utrzymała się liczba szkół, w których obowiązywały przerwy 5-minutowe. Natomiast zwiększyła się nieznacznie liczba szkół rozpoczynających zajęcia przed godziną 8.00.

2. Stosowanie substancji chemicznych i ich mieszanin

Na koniec roku odnotowano posiadanie odczynników chemicznych przez 9 szkół w ilości 37,66 kg. W 2018 roku zwiększyła się liczba szkół posiadających odczynniki chemiczne o 2 placówki oraz dwukrotnie wzrosła ilość posiadanych odczynników chemicznych. W trakcie przeprowadzanych kontroli oceniano warunki przechowywania i stosowania substancji i preparatów chemicznych w szkolnych pracowniach chemicznych. Nieprawidłowości nie stwierdzono. We wszystkich skontrolowanych szkołach osoby pracujące z niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami zapoznaly się z kartami charakterystyki i miały możliwość stałego korzystania z nich. W pracowniach chemicznych wywieszane były regulaminy określające zasady BHP. Uczniowie i pracownicy byli wyposażeni w środki ochrony indywidualnej oraz mieli zapewnione wszystkie wymagane środki do udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku. Nauczyciele zostali przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Nie stwierdzono substancji chemicznych przeterminowanych.

3. Zaopatrzenie placówek nauczania i wychowania w wodę

Nadzorowane zakłady nauczania i wychowania w 2018 roku, podobnie jak w latach ubiegłych korzystały z wody dobrej jakości.

Jedna placówka - Szkoła Podstawowa w Konopkach Pokrzywnicy do celów spożywczych korzystała z wody butelkowanej, a z wody z wodociągu lokalnego tylko do celów sanitarnych (z powodu niespełniania parametrów fizyko-chemicznych).

4. Organizacja i sposób dożywiania uczniów w szkołach

Dożywianie uczniów prowadziło 37 skontrolowanych szkół, w tym 36 szkół podstawowych i 1 gimnazjum. Uczniowie otrzymywali posiłki ciepłe (dwudaniowe i jednodaniowe) i napoje. Ciepłe posiłki zapewniono uczniom w 37 szkołach. Z tej formy dożywiania skorzystało 4891 uczniów, w tym z obiadów 4630 i z posiłków jednodaniowych 261 uczniów. Napój otrzymało 4509 dzieci w 32 szkołach. Szczegółowe informacje z uwzględnieniem typów szkół oraz realizowanych form dożywiania przedstawia tabela:

Dożywianie uczniów w szkołach

Rodzaj placówki		Ogólna liczba szkół prowadzących dożywianie	Liczba szkół wydających posiłki	Forma dożywiania				
Liczba szkół skontrolowanych	Liczba uczniów w szkołach			Liczba uczniów korzystających z dożywiania	obiad	posilek I-daniowy	śniadanie	napój
szkoły podstawowe samodzielne		31	liczba szkół	30	1	1	27	28
31	7598		liczba uczniów	3973	261	273	3802	1050
Szkoły podstawowe w zespołach		5	liczba szkół	5	0	0	5	4
5	1149		liczba uczniów	603	0	0	707	73
gimnazja		1	liczba szkół	1	0	0	0	0
1	214		liczba uczniów	54	0	0	0	0
ogółem		37	liczba szkół	36	1	1	32	32
37	8961		liczba uczniów	4630	261	273	4509	1123

Z przeprowadzonej analizy wynika, że dożywianie uczniów było prowadzone w 100% skontrolowanych szkół. Z obiadów i posiłków ciepłych jednodaniowych skorzystało 54,58% uczniów uczęszczających do szkół. Dofinansowanie do obiadów i posiłku ciepłego jednodaniowego otrzymało 12,53% uczniów. Napój otrzymało 50,32% uczniów. W ramach napoju uczniowie otrzymywali mleko. Ponadto owoce i warzywa zapewniono 4081 uczniom (45,54%) w 29 szkołach podstawowych (80,56%).

5. Dowożenie dzieci do szkół

	Dowożenie autobusami szkolnymi	Dojazdy autobusami kursowymi PKS	Dojazdy PKP	Dojazdy autobusami MPK	Zapewniona opieka pedagoga lub osoby dorosłej
szkoły podstawowe	21 szkół / 1972 uczniów	-	1 szkoła/ 3 uczniów	-	tak
gimnazja	1 szkoła/ 52 uczniów	-	-	-	tak
zespoły szkół	4 szkoły / 445 uczniów	-	-	-	tak

W skontrolowanych szkołach uczniowie nie korzystali z prywatnych środków transportu opłacanych przez urzędy gmin. Szkoły nie organizowały dwóch kursów dowożenia dzieci do domu, aby zapewnić wcześniejsze odwiezienie dzieci młodszych.

Wyjazdy do szkół najczęściej odbywały się w godz. 7⁰⁰ - 7²⁰, najwcześniej o godz. 6⁴⁰.

Uczniowie najczęściej powracali do domów w godzinach 15⁰⁰-16⁰⁰, najwcześniej ok. godz. 14³⁰.

Uczniowie na autobusy szkolne czekali w świetlicach, salach lekcyjnych, czytelnich. We wszystkich szkołach zapewniono opiekę osoby dorosłej podczas dowożenia uczniów autobusami szkolnymi

6. Warunki wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży

Sprawowano nadzór nad zimowym i letnim wypoczynkiem dzieci i młodzieży zorganizowanym na terenie powiatu białostockiego. Skontrolowano 11 turnusów zimowego wypoczynku i 19 turnusów letniego wypoczynku dzieci i młodzieży.

Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości kontrolowanych placówkach wypoczynku.

7. Warunki w zakresie bezpieczeństwa i higieny w nowo powstających placówkach

Wydano 15 opinii sanitarnych o spełnieniu warunków w zakresie bezpieczeństwa i higieny, w tym 7 opinii dotyczących nowo powstających placówek i 8 opinii dotyczących rozszerzenia działalności przeznaczonej na pobyt dzieci. Wydane opinie sanitarne dotyczyły 8 placówek przeznaczonych do prowadzenia opieki nad dziećmi do 3 roku życia i 7 przedszkoli, w tym jednego przedszkola samorządowego. Wszystkie wydane opinie sanitarne potwierdziły zapewnienie wymagań w zakresie bezpieczeństwa i higieny oraz wymagań lokalowych i sanitarnych.

Wnioski:

1. Stale zwiększa się liczba niepublicznych placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat i niepublicznych przedszkoli. W nowo powstających placówkach zapewnione są prawidłowe warunki w zakresie bezpieczeństwa i higieny.
2. Systematycznie poprawiają się warunki do nauki i pobytu dzieci i młodzieży w obiektach edukacyjnych na terenie powiatu białostockiego.
3. W skontrolowanych placówkach nie stwierdzono zaniedbań w zakresie czystości i porządku.

Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Prowadzony jest stały nadzór sanitarno-higieniczny nad projektowanymi i będącymi w realizacji obiektami, mający na celu zapewnienie optymalnych warunków sanitarno-higienicznych produkcji oraz pracy, odpoczynku i pobytu ludzi w nowobudowanych, przebudowywanych i modernizowanych obiektach budowlanych.

Podczas uzgadniania dokumentacji projektowej jak i podczas kontroli obiektów w trakcie realizacji można wyeliminować szereg nieprawidłowości natury sanitarno-higienicznej, co często w zrealizowanym już zakładzie ze względów technicznych nie jest możliwe.

W roku 2018 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku wydał na terenie powiatu ziemskiego:

1. opinie w sprawie obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko (w tym ewentualne określenie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko) przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach:
 - opinie stwierdzające obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko z jednoczesnym określeniem zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko - 11
 - opinie nie stwierdzające obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko - 42
 - opinie oceniające oddziaływanie przedsięwzięć nie zaliczanych do mogących oddziaływać na środowisko z uwagi na wystąpienia urzędów miast i gmin - 13
 - opinie określające zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko - 0

2. opinie dot. przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko określających warunki ich realizacji:
 - pozytywnie - 9
 - pozytywnie z zastrzeżeniami - 0
 - negatywnie - 0
 - umarzające postępowanie - 0

3. opinie dot. projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2018r., poz .2081 z późn.zm.)
- pozytywnie - 16
 - pozytywnie z zastrzeżeniami - 0
 - negatywnie - 0
 - umarzające postępowanie - 0
 - odstępowanie - 1
4. uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartej w prognozie oddziaływania na środowisko
- pozytywnie - 13
 - pozytywnie z zastrzeżeniami - 5
 - negatywnie - 0
 - umarzające postępowanie - 0
5. uzgodnienia projektów technicznych na etapie pozwolenia na budowę lub zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części,
- pozytywnie - 4
 - pozytywnie z zastrzeżeniami - 0
 - negatywnie - 0
 - umarzające postępowanie - 7
6. opinie w sprawie zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym:
- pozytywnie - 13
 - pozytywnie z zastrzeżeniami - 4
 - negatywnie - 0
 - umarzające postępowanie - 2

7. opinie sanitarne odnośnie przydatności do użytkowania innych obiektów (między innymi: aptek)	
- pozytywnie	- 4
- pozytywnie z zastrzeżeniami	- 0
- negatywnie	- 0
- umarzające postępowanie	- 1
8. opinie dotyczące odstępstw od warunków technicznych	
- pozytywnie	- 0
- pozytywnie z zastrzeżeniami	- 0
- negatywnie	- 0
- umarzające postępowanie	- 0
9. ilość kontroli w terenie	-24

Ponadto należy stwierdzić, iż obiekty przekazywane do użytkowania w roku 2018, w stosunku do obiektów przekazywanych w latach ubiegłych charakteryzowały się podobnym standardem wykończenia wnętrz.

Działalność z zakresu Promocji zdrowia

Działania podejmowane w 2018 roku przez Sekcję Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku wynikały z:

- Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej z 14 marca 1985 roku,
- Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 – 2020,
- zaleceń Ministerstwa Zdrowia oraz Światowej Organizacji Zdrowia,
- sytuacji epidemiologicznej na świecie, w Polsce oraz w województwie podlaskim i powiecie białostockim,
- potrzeb środowiska lokalnego.

Biorąc pod uwagę powyższe pracownicy Sekcji Promocji Zdrowia realizowali działania, których celem było podnoszenie świadomości, wykształcenie pozytywnych nawyków, zachowań i troski o własne zdrowie i środowisko, a co za tym idzie zmniejszenie zagrożeń zdrowotnych z uwzględnieniem przede wszystkim potrzeb środowiska lokalnego. Dominujące problemy zdrowotne społeczeństwa, problemy środowiska szkolnego skłaniały do realizacji długofalowych programów edukacyjnych, akcji specjalnych i innych działań.

Szczegółowe działania podejmowane w ramach programów i interwencji nieprogramowych w roku 2018 ilustrują poniższe tabele:

Programy

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
1.	Pierwotna profilaktyka wad	- kontynuacja współpracy z Archidiecezjalnym Duszpasterstwem Rodzinnym (zaopatrywanie w materiały edukacyjne do prowadzenia zajęć przez	Młode kobiety, uczestnicy	30

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
	cewy nerwowej	<ul style="list-style-type: none"> doradców rodzinnych) - propagowanie tematyki podczas imprez prozdrowotnych i festynów, rozdawnictwo materiałów edukacyjnych, prowadzenie konkursów 	festynu w Zabłudowie	
2.	Podlaski Program Zwalczania Następstw Zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych w tym:	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie lokalnego programu - prowadzeniu zajęć edukacyjnych z młodzieżą - prowadzenie punktu informacyjno-edukacyjnego, rozdawnictwo materiałów edukacyjnych, organizacja konkursów podczas imprez i festynów : ✓ Zabłudów, Sokole - ekspozycja form wizualnych w PSSE, zamieszczanie informacji na stronie internetowej PSSE Białystok - dystrybucja materiałów o tematyce antynikotynowej uczestnikom imprez oraz osobom zgłaszającym się do stacji - monitoring realizacji programu, 	młodzież, ogół społeczeństwa	160 odbiorców (poza programami przedszkolnymi i szkolnymi i akcjami)
a)	Program Czyste powietrze wokół nas	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie przedszkoli do realizacji programu - organizacja i przeprowadzenie szkolenia dla przedszkolnych koordynatorów programu - dystrybucja materiałów edukacyjnych do przedszkoli - poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom i realizatorom programu - monitorowanie realizacji programu w przedszkolach (wizytacje programowe) - ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów i przeprowadzonych wizytacji 	dzieci przedszkolne i ich rodzice	493 odbiorców
b)	Program Nie pal przy mnie proszę	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie szkół do realizacji programu - organizacja i przeprowadzenie szkolenia dla szkolnych koordynatorów programu - dystrybucja materiałów edukacyjnych do szkół - poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom i realizatorom programu - monitorowanie realizacji programu w szkołach (wizytacje programowe) - ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów i przeprowadzonych wizytacji 	dzieci z klas I-III oraz ich rodzice	314 odbiorców z 7 placówek

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
c)	Program Znajdź właściwe rozwiązanie	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie szkół do realizacji programu - organizacja i przeprowadzenie szkolenia dla szkolnych koordynatorów programu - dystrybucja materiałów edukacyjnych do szkół - poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom i realizatorom programu - monitorowanie realizacji programu w szkołach (wizytacje programowe) - ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów i przeprowadzonych wizytacji 	uczniowie kl. IV-VII szkół podstawowych, oraz kl. II-III gimnazjów i ich rodzice	731 odbiorców
d)	Akcje: Światowy Dzień bez Tytoniu	<ul style="list-style-type: none"> - przesłanie wytycznych do realizacji akcji do podległych placówek - organizacja Światowego Dnia Rzucania Palenia w Radio Akadera i Radio Białystok (konkursy, informacje) - comiesięczny „Konkurs wiedzy o zdrowiu” /w maju na stronie PSSE Białystok w całości poświęcony tematyce antynikotynowej / - ekspozycja form wizualnych w PSSE, zamieszczanie informacji na stronie internetowej PSSE Białystok - prowadzenie punktów informacyjno-edukacyjnych, rozdawnictwo materiałów edukacyjnych, organizacja konkursów podczas imprez: w Pogorzalkach i w Zabłudowie - dystrybucja materiałów o tematyce antynikotynowej uczestnikom imprez oraz osobom zgłaszającym się do stacji 	ogół społeczeństwa	1320
e)	Światowy Dzień Rzucania Palenia	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja Światowego Dnia Rzucania Palenia w Radio Akadera i Radio Białystok (konkursy, informacje) - comiesięczny „Konkurs wiedzy o zdrowiu” /w listopadzie na stronie PSSE Białystok w całości poświęcony był tematyce antynikotynowej / - ekspozycja form wizualnych w PSSE, zamieszczanie informacji tematycznych na stronie internetowej PSSE Białystok - dystrybucja materiałów o tematyce antynikotynowej uczestnikom imprez oraz osobom zgłaszającym się do PSSE 	ogół społeczeństwa	Br danych
3.	Program Profilaktyki HIV/AIDS oraz akcja	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie harmonogramu działań - organizacja Światowego Dnia AIDS w Radio Akadera (konkursy, informacje) 	ogół społeczeństwa	86

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
	Światowy Dzień AIDS	<ul style="list-style-type: none"> - akcja profilaktyczna z okazji Światowego Dnia AIDS, ekspozycja form wizualnych w PSSE - informacje na stronie internetowej PSSE – akcja Walentynki, szkolenia edukatorów prowadzone przez Res Humanae, tematyka Światowego Dnia AIDS - dystrybucja materiałów o tematyce HIV/AIDS osobom zgłaszającym do stacji - opracowanie sprawozdania z realizacji działań w ramach harmonogramu do Krajowego Centrum ds. AIDS 		
4.	ARS, czyli jak dbać o miłość?	<ul style="list-style-type: none"> - promocja programu - pozyskanie szkoły do realizacji programu - realizacja programu w placówce - monitorowanie realizacji programu w placówkach - ocena realizacji programu na podstawie wizytacji, sprawozdania szkolnego koordynatora, sporządzenie sprawozdania zbiorczego 	młodzież ze szkoły ponadgimnazjalnej, rodzice, koordynatorzy szkolni	21 odbiorców
5.	Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnienia od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych	<ul style="list-style-type: none"> - promocja Projektu podczas festynów i imprez plenerowych - organizacja punktów informacyjno-edukacyjnych, prowadzenie konkursów dot. profilaktyki uzależnień podczas festynów i imprez plenerowych, konferencji, dystrybucja materiałów - umieszczanie informacji na stronie internetowej PSSE 	Kobiety w wieku prokreacyjnym, ich rodziny, ogół społeczeństwa	32
6.	Trzymaj formę	<ul style="list-style-type: none"> - dystrybucja materiałów edukacyjnych do szkół na terenie powiatu białostockiego - realizacja programu w szkołach na podstawie własnych projektów - w ramach realizacji programu w szkołach prowadzono: szkolenia nauczycieli, wykłady i prelekcje dla rodziców i uczniów, pogadanki, instruktaże, pokazy, ćwiczenia, emisje filmów, ekspozycje form wizualnych, konkursy plastyczne, sprawnościowe, wiedzy, imprezy prozdrowotne, rajdy, wycieczki, festyny, przedstawienia teatralne, zajęcia informatyczne, - monitoring realizacji programu w szkołach (wizytacje programowe) 	uczniowie klas V-VII szkół podstawowych i II i III gimnazjów nauczyciele rodzice	uczestniczył o 1756 uczniów, rodziców

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
		<ul style="list-style-type: none"> - ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów szkolnych i przeprowadzonych wizytacji 		
7.	Stres pod kontrolą	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie szkół do realizacji programu - szkolenie szkolnych koordynatorów programu - dystrybucja ulotek dla szkół realizujących program - realizacja programu w szkołach: edukacja uczniów według scenariuszy zajęć, emisja filmu na temat stresu, rozdawnictwo ulotek - przeprowadzenie warsztatów dla rodziców - konsultacje indywidualne dla uczniów i rodziców z pedagogiem lub psychologiem, koordynatorem szkolnym programu - monitorowanie realizacji programu w placówkach - ocena realizacji programu na podstawie wizytacji placówek i sprawozdań szkolnych koordynatorów 	koordynatorzy uczniowie klas maturalnych i ich rodzice	342
8.	Bieg po zdrowie	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie placówek do realizacji programu - narady robocze dotyczące, organizacji szkoleń i realizacji programu w placówkach - szkolenie koordynatorów programu - dystrybucja materiałów do programu - realizacja programu w placówkach - monitorowanie realizacji programu w placówkach (wizytacje programowe) - ocena realizacji programu na podstawie wizytacji placówek i sprawozdań koordynatorów - sporządzenie sprawozdania z realizacji programu 	dzieci z IV kl. SP oraz ich rodzice i opiekunowie	425 odbiorców
9.	Program Profilaktyki Chorób Nowotworowych	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie harmonogramu działań - dystrybucja materiałów edukacyjnych placówkom zgłaszającym się do PSSE - propagowanie tematyki na imprezach profilaktycznych w Zabłudowie, Pogorzałkach, Supraślu, Sokolu 	Ogół społeczeństwa	ok. 116

Interwencje nieprogramowe

L.p	Nazwa interwencji nieprogramowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
1	2	3	4	5
1.	Letnia szkoła bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie partnerów do współrealizacji akcji - przeprowadzenie zajęć edukacyjnych, konkursów, zabaw, rozdawnictwo materiałów edukacyjnych podczas kolonii i półkolonii letnich - sporządzenie sprawozdania z realizacji akcji 	uczestnicy placówek wypoczynku letniego w Michałowie, Ogrodniczkach, Choroszczy	70
2.	Hasło roku i Światowy Dzień Zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> - przesłanie wytycznych dotyczących hasła roku do podmiotów leczniczych i placówek nauczania i wychowania na terenie działania PSSE Białystok - propagowanie tematyki hasła roku podczas festynów i imprez plenerowych - dystrybucja materiałów edukacyjnych do podległych placówek i osobom zainteresowanym - opracowanie i przygotowanie form wizualnych do prezentacji na terenie PSSE i podczas imprez plenerowych - umieszczenie informacji na stronie internetowej PSSE 	ogół społeczeństwa	1923
3.	Profilaktyka grypy	<ul style="list-style-type: none"> - umieszczenie ulotek dotyczących profilaktyki grypy w stojaku na holu II piętra oraz plakatu w budynku PSSE - zamieszczenie artykułu na stronie internetowej PSSE Białystok - dystrybucja materiałów osobom zgłaszającym się do stacji 	ogół społeczeństwa	Brak możliwości oszacowania liczby odbiorców
4.	Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach	<ul style="list-style-type: none"> - zamieszczenie informacji na stronie internetowej www.psse.bialystok.pl - przesłanie pism informujących o akcji do podmiotów leczniczych, urzędów miast i gmin z prośbą o rozpropagowanie w swoich środowiskach 	ogół społeczeństwa	Brak możliwości oszacowania liczby odbiorców
5.	Profilaktyka chorób przenoszonych przez kleszcze	<ul style="list-style-type: none"> - dystrybucja materiałów edukacyjnych - zamieszczenie informacji na stronie internetowej www.psse.bialystok.pl - ekspozycja form wizualnych w PSSE - propagowanie materiałów edukacyjno-informacyjnych podczas imprez środowiskowych oraz dystrybucja osobom zgłaszającym się do PSSE 	ogół społeczeństwa	Brak możliwości oszacowania liczby odbiorców

6.	Profilaktyka, promocja zdrowia i promowanie zdrowego stylu podczas imprez środowiskowych	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja punktów informacyjno – edukacyjnych, prowadzenie konkursów, rozdawnictwo materiałów itp. podczas i imprez plenerowych w: Zabłudowie, Pogorzałkach, Supraślu, Kruszewie, Sokolu 	ogół społeczeństwa	780
7.	Upowszechnianie informacji, materiałów edukacyjnych, pomocy metodycznych	<ul style="list-style-type: none"> - rozpowszechnienie poradników „Jak chronić dziecko przed próchnicą”, oraz „Żywienie dziecka w żłobkach” do podległych placówek - umieszczenie informacji na stronie internetowej PSSE nt. profilaktyki wad postawy u dzieci - opracowanie i przesłanie wytycznych do pracy w zakresie OZ i PZ w 2018r. do podmiotów leczniczych 	ogół społeczeństwa	86
8.	Współudział w konkursach, olimpiadach, mistrzostwach organizowanych przez inne placówki	<ul style="list-style-type: none"> - uczestnictwo w pracach jury XXVI Ogólnopolskiej Olimpiady Promocji Zdrowego Stylu Życia-etap okręgowy - uczestnictwo w pracach jury XVI Ogólnopolskich Mistrzostw Pierwszej Pomocy PCK –etap rejonowy - uczestnictwo w pracach jury XXVII Ogólnopolskiej Olimpiady Promocji Zdrowego Stylu Życia PCK –etap rejonowy - uczestnictwo w jury konkursu „Zdrowym być” 	Oddział Okręgowy i Rejonowy PCK	76
9.	Kampania „Mam czas rozmawiać”	<ul style="list-style-type: none"> - rozpropagowanie kampanii wraz ze spotami do wykorzystania w szkołach, podmiotach leczniczych, na stronach www. w urzędach miast i gmin - dystrybucja materiałów - umieszczenie informacji na stronie internetowej PSSE 	Ogół społeczeństwa	Brak możliwości oszacowania liczby odbiorców
10.	Akcja „Światowy Dzień walki z rakiem”	<ul style="list-style-type: none"> - umieszczenie informacji na stronie internetowej PSSE - przesłanie informacji do urzędów miast i gmin z prośbą o rozpropagowanie akcji i możliwości skorzystania z Dnia Otwartego w Białostockim Centrum Onkologii 	Ogół społeczeństwa	144

Punkty informacyjno-edukacyjne podczas festynów i imprez prozdrowotnych

Pozostała działalność

- udzielanie pomocy metodycznej i organizacyjnej placówkom w realizacji działań prozdrowotnych
- prowadzenie poradnictwa metodycznego i udostępnianie pomocy
- współpraca z samorządem lokalnym i innymi instytucjami w ramach działań prozdrowotnych
- współpraca z lokalnymi mediami
- udział w imprezach i przedsięwzięciach prozdrowotnych organizowanych przez inne placówki i instytucje

W roku 2018 przeprowadzono 9 wizytacji podległych placówek.

W czasie wizytacji oceniano prace w zakresie wdrożenia i realizacji programów prozdrowotnych. Działania z zakresu oświaty – zdrowotnej i promocji zdrowia są ciekawe, różnorodne, prawidłowo dobrane pod względem przekazywanych treści oraz zastosowanych form oświatowo-zdrowotnych.

W roku 2018 Sekcja Promocji Zdrowia podejmowała współpracę z jednostkami administracji publicznej, instytucjami i organizacjami społecznymi w zakresie realizacji wspólnych przedsięwzięć prozdrowotnych. Współpracowano z:

- Urzędami Miast i Gmin z terenu działania PSSE Białystok

- Polskim Towarzystwem Oświaty Zdrowotnej Oddział Terenowy w Białymstoku
- Oddziałem Rejonowymi i Okręgowym PCK w Białymstoku
- Komendą Wojewódzką Policji Wydziałem Prewencji
- Podlaskim Kuratorium Oświaty w Białymstoku
- IFMSA Poland Związkiem Medycyny i Młodych Lekarzy
- Białostockim Centrum Onkologii w Białymstoku

